

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru“ pentru literatură 2008

Climates

literare

67

Anul 6
iunie
2013

Director fondator:
Ion Iancu Vale

Director editor:
Gheorghe-Valerică
Cimpoca

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

Moara veche

pictură de Van Gogh

Semnează în acest număr

Mihai Eminescu	Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	3
Carmen Mușat-Coman	Eminescu - primul traducător român din sanscrită	4
	Anita Bhose	5
Al. Florin Țene	Erosul ca artă în secolul al XVIII-lea românesc	6
Propus de M.D.	Din opera lui Păstorel Teodoreanu	7
Mihai Ardeleanu	Teoria finală	8
Helene Pflisch	Sfera albastră	8
Grigore Grigore	Costin Colea, americanul din Vutcani	9
Dimitrie Grama	Crucea roșie	10
Nicolae Nicoară Horia	Mamă, spune-mi ce te doare... (poem)	11
Gabriela Căluțiu Sonnenberg	Flamenco	12
Dumitru Ichim	Poeme	14
Alina Apopei Pistol	Lucian Gruia: Comentarii la exegeza brâncușiană	15
Claudia Voiculescu	Poeme	16
Vasile Popovici	Poeme	17
Tradus de Gheorghe A. Stroia	Cântecul divinității	17
Lucia Olaru Nenati	Eminescu, mentor spiritual al lui Nicolae Iorga	18
Gheorghe Valerică Cimpoca	În căutarea adevărului	20
Adriana Georgiana Epure	Neputințe	21
Igor Mocanu	Avangarda revizitată	22
Dorel Schor	Mai frumos ca dracul (Ziceri)	23
Maria Cristina Călin	Un trandafir...	23
Anton Găgiu	O zi, o noapte, o viață	24
Ștefan Lucian Mureșanu	Artă a sensului codificat în poezia bacoviană „Altfel”	26
Dan Caragea	Formula lui Dumnezeu	28
Ioan Lilă	Poem cu ceasuri și flori	30
Florin Nițulescu	Revedere „ploioasă”	31
Luminița Anamarie	Versuri de dragoste	32
Mihai Batog Bujeniță	Sensibilități congruente, dincolo de barierele lingvistice	33
Voichiță Pălăcean Vereș	La cenaclul „Artur Silvestri” din Cluj-Napoca	35
Marina Glodici	Statut, poziție socială, noblețe	36
Selecție de Jimmy Ragdoll	Citate celebre	37
Elisabeta Iosif	Paris pentru șase zile, Paris pentru totdeauna	38

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO 54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depunerile în LEI
RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - pentru depunerile în EURO (SWIFT: BTRLR022)

Adresa redacției principale: Aleea Arcașilor, bl. 36, sc. B, ap. 23, Târgoviște, România **Telefoane:** 0722 702 578, 0741 732 122 **E-mail:** ioniancuvale@yahoo.com
Web site: <http://climate.literare.ro>

Redactor-șef: Ion Iancu Vale

Colegiul redacțional: Grigore Grigore, Gheorghe Palel, Emil Stănescu, Florea Turiac, Lucian Constantin

Redacții asociate - România: Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, Deva, Focșani, Iași, Suceava, Turnu Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Oradea, Ploiești); **Alte țări:** Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, S.U.A., Ucraina.

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Mihai Ardeleanu, Eugen Axinte, Iulia Barcaroiu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, Eugen Evu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Mirel Horodi, Djamel Mahmud, Alexandru Manafu, Meneu Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, Emil Persa, George Petrovai, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Delia Stăniloiu, Victor Sterom, Al. Florin Țene, Ioan Țepelea, Baki Ymeri, Raquel Weizman.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Tehnoredactare: Florin-Lucian Dragoș ■ 0730 863 602 ■ dragosflorinlucian@gmail.com

Revistă editată de Fundația „Renașterea Pietroșiței - Ruralia” din Pietroșița ■ ISSN 1843-035X

Apare sub egida Consiliului Județean Dâmbovița, prin Centrul Județean de Cultură Dâmbovița, în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni și cu Institutul de Cercetare Științifică și Tehnologică Multidisciplinară - ICSTM din cadrul Universității „Valahia” din Târgoviște.

Ce-ți doresc eu ție, **DULCE ROMÂNIE**

Mihai Eminescu

n. 15 ianuarie 1850, Botoșani

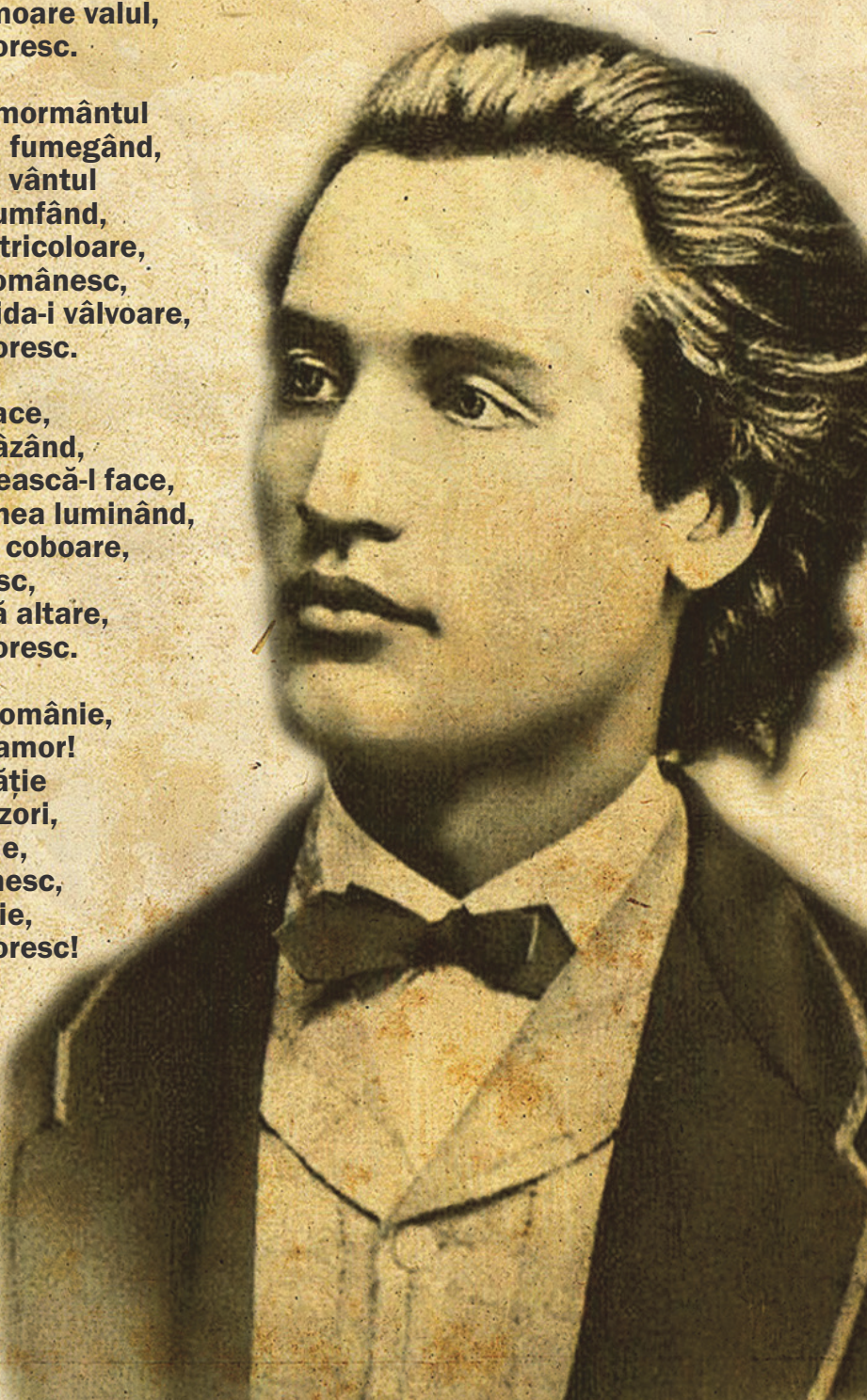
d. 15 iunie 1889, București

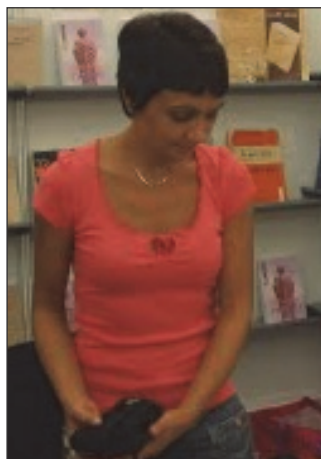
Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deși moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul
Spada ta de sânge dușman fumegând,
Și deasupra idrei flutură cu vântul
Visul tău de glorie falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricolore,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorie să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,
El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

**Carmen
Mușat-Coman**

În urmă cu 130 de ani Mihai Eminescu scria Luceafărul. Și o indiană, Amita Bhose, avea să-l traducă în 1969 pentru concetățenii ei, iubind România și cultura română mai mult decât mulți români. Stabilită în România din 1971, Amita Bhose avea să-și dedice toată viața cercetării operei eminesciene și creării unei punți de legătură între cultura română și cea indiană.

În 1971, Amita Bhose se înscria la doctorat, cu tema Influența indiană asupra gândirii lui Eminescu – publicată sub titlul Eminescu și India. În 1976, Ministerul Învățământului îi acorda o bursă postdoctorală de doi ani, pentru a participa, alături de alți specialiști, la editarea științifică a operei lui Eminescu. Amita Bhose este cooptată, așadar, în Colectivul Eminescu, format sub egida Muzeului Literaturii Române. În această calitate elaborează un studiu despre amprente filozofice indiene în proza literară eminesciană, ce va fi in-

clus în volumul VII al Operelor, editat de editura Academiei în 1977 (studiul a fost publicat de editura „Cununi de stele”, sub titlul „Proza literară a lui Eminescu și gândirea indiană”). Tot în această calitate stabilește textul „Gramaticii sanscrite mici” de Fr. Bopp, (tradusă de poet după un volum aparținând Iuliei Hasdeu) și rămasă în manuscris, însoțindu-l de aparatul critic specific. Transcrierea manuscrisului o face prin transliterarea cuvintelor sanscrite cu ajutorul caracterelor latine și a semnelor diacritice. Această muncă, depusă pe parcursul a trei ani, va fi valorificată în volumul XIV al seriei Operelor, apărut la editura Academiei în 1983.

Preocupările pentru limba sanscrită ale lui Eminescu nu au fost un secret nici pentru apropiații poetului dar nici pentru criticii operei sale. Totuși, prima persoană care acordă atenție în mod serios manuscriselor „Gramaticii sanscrite mici” a lui Fr. Bopp este o indiană, Amita Bhose, prima traducătoare a poetului în

Eminescu - primul traducător român din sanscrită

spațiul asiatic și eminescolog recunoscut. Nu numai că se ocupă pentru prima oară de aceste manuscrise, dar stabilește și data scrierii lor; dovedește fapte doar presupuse – că Eminescu a asistat la cursurile de sanscrită ale lui Weber de la Universitatea din Berlin; constată perfecționarea scrisului devanāgarī al lui Eminescu, ortografia corectă; aduce dovezi ale cunoașterii nuanțelor subtile ale limbii sanscrite, nuanțe pe care le putea percepe doar un bun cunoscător al acestei limbi. Or, Amita Bhose a fost omul potrivit la locul potrivit, având asupra noastră „ascendentul de a cunoaște cultura indiană veche și mai nouă într-o măsură care nu le

e posibilă cercetătorilor români” (George Munteanu).

Traducerea lui Eminescu este prima lucrare în limba română în această direcție dar, în același timp, și ultimul act cultural al lui Eminescu. Cum Amita Bhose constată că „forța mentală care iradiază din traducerea lui Bopp este cea a unui om în întregime intact” iată că autoarei îi revine rolul – fără să știe – de a pleda pentru Eminescu în propria țară a poetului.

Vă invităm să (re)descoperim marți, 15 ianuarie 2013, ora 17:30 interesul lui Eminescu pentru limba zeilor, limba sanscrită și dragostea pentru opera eminesciană a Amitei Bhose.

Născută la Calcutta, într-o familie cu o bogată activitate culturală și științifică. Absolvă Facultatea de Chimie, Fizică și Matematică a Universității din Calcutta, în 1953. În 1959, împreună cu soțul său, inginer geolog, vine în România, înscriindu-se la un curs de limbă și literatură română, pentru doi ani. Se reîntoarce în India unde debutează în presa indiană cu articolul „Rabindranath în România”. E începutul unui lung șir de articole, în bengali și engleză, despre cultura și literatura română, din care face și traduceri. În 1965 absolvă Facultatea de Bengali-Engleză la Universitatea din Calcutta iar în 1971 se înscrie la doctorat, cu o bursă din partea statului român, la Facultatea de Limbă și Literatură Română din cadrul Universității București. Și-a susținut doctoratul în 1975, cu tema „Influența indiană asupra gândirii eminesciene”. Din 1971 până la moartea sa va trăi în România, „țara pe care a iubit-o poate mai mult decât mulți dintre români și a slujit-o cu inteligența și condeiul ei” (Zoe Dumitrescu-Buşulenga, îndrumătoarea științifică a tezei). În India publică traduceri în bengali din poezia română contemporană, din Sadoveanu, Marin Sorescu, iar piese ale lui I.L. Caragiale, Mihail Sebastian văd lumina rampei. În 1969 apare, în bengali, volumul „Eminescu: Kavita” (Poezii), prima traducere a lui

Amita Bhose

n. 1933, Calcutta - d. 1992, București

Eminescu în Asia. În 1972 primește Premiul Uniunii Scriitorilor pentru traducerea lui Eminescu în bengali. Între anii 1972-1991 predă, folosind numai limba română, cursuri practice de sanscrită și bengali și cursuri teoretice de civilizație și estetică indiană la Universitatea București. Redactează un „Curs de bengali” (1974), urmat de „Dicționarul bengali-român” (1985) și „Manualul de bengali” (1988), toate trei scrise de mână, cu ajutorul studenților săi, tipografiile nedeținând caractere bengaleze. De-a lungul anilor, generații de studenți au cunoscut, grație dăruirii sale, limba și literatura lui Tagore, publicând traduceri în revistele literare ale vremii și susținând spectacole în sanscrită și bengali. „Manualul de sanscrită”, finalizat în anul morții, 1992, a apărut postum, în 2011, la editura Cununi de stele, înființată special pentru a-i publica opera vastă. Pe lângă activitatea didactică, Amita Bhose are o bogată activitate de traducător din bengali în română: „Proverbe și cugetări bengaleze”, „Povestea prințului Sobur” (basmă bengaleze), „Scrisori rupte” (antolo-

gie de scrisori ale lui Rabindranath Tagore, prima traducere în română a antologiei realizată direct din bengali); „Dragostea încurcă, dragostea descurcă” (piesă de teatru a lui Tagore), „Soarele din prima zi” (poezii ale lui Tagore); „Radha și Krișna”, de Chandidas. A tradus totodată din sanscrită în română: „Proverbe și cugetări sanscrite”, „Căruța de lut” (în manuscris), de Śudraka. A stabilit textul „Gramaticii sanscrite mici” de Fr. Bopp, tradusă de Eminescu și rămasă în manuscris, însoțindu-l de aparatul critic respectiv. Textul a fost publicat în 1983 în volumul XIV al Operelor

lui Eminescu, editate de Editura Academiei. În 1978, Editura Junimea a publicat teza sa de doctorat sub titlul Eminescu și India, reeditată în 2009 și 2011 de editura „Cununi de stele”. În presa străină și românească, de-a lungul vieții, a publicat, în periodice, peste 56 de traduceri din literatura română în bengali și din bengali în română, peste 90 de articole și studii despre Eminescu, cultura română și indiană, fiind primul filolog indian care cunoștea limba română și creând o punte de legătură între cele două culturi. A susținut mai mult de 100 de conferințe și emisiuni radiofonice și a acordat peste 20 de interviuri pe teme culturale. Cronologia detaliată a vieții și operei acestei personalități unice în cultura română este publicată pe site-ul www.amitabhose.net

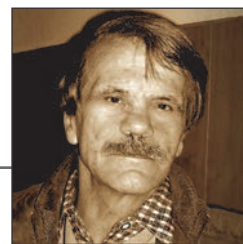
Astrid

de Ion Iancu Vale

sub gene adânci fiorduri
prelungi corăbii cu dragoni
sto blondă marea să o soarbă
cu inima pierdută-n alte zări

zăpezile albastre nemișcate
așteaptă secerișul să se curme
prelungile corăbii să se-ntoarne
la malul nepătat de urme

drakkarul fără cârmă se-naripă
și larul depărtat de maluri
îi leagănă arzând sicriul
Astrid alesu-și caută în valuri.

Al. Florin Țene

Veacul al XVIII-lea a fost văzut adesea de unii istorici romantici europeni ca "secolul fericirii", dar pentru români s-a dovedit a nu fi fost "fericit". Dimpotrivă, locuitorii spațiului carpato-danubian, care nu aveau, încă, conștiința de românită, au trăit o epocă apăsătoare. Stăpânirea străină, războaiele, jafurile și amputările teritoriale, au făcut ca viața să pară un calvar în care traumatismele istorice lăsau arareori clipe de liniște. Dar cum putea o asemenea realitate istorică să procure și clipe de iubire între sexe? Răspunsul este simplu. Viața și sentimentele omenești nu puteau fi oprite de vicisitudinile vremurilor. Omul este dotat de Dumnezeu cu acest nobil sentiment, specific numai speciei umane, și el se afirmă indiferent de vremuri și anotimpuri.

În acest context istoric motivul erotic era întreținut de cărțile populare. Acestea s-au bucurat la noi de receptivitate abia în secolul XVIII, chiar dacă în unele cazuri primele lor traduceri datează din perioada anterioară. Este vorba de Alexandria, foarte mult gustată în vechea noastră cultură, scriere pigmentată de scene ale iubirii "la prima vedere", precum aceea în care Neatinav se arată "săgetat la inimă de frumusețile "Olimpiei, așa cum le găsim în Cărțile populare, volumul I, pag. 14. O întreagă

Erosul ca artă în secolul al XVIII-lea românesc

moștenire sentimentală cathară era cuprinsă în această literatură, precum și în Istoria Troadei, cu portretul ideal al frumuseții feminine, ilustrată prin Elena ("mai frumoasă decât toate muierile dă lume, că unde o vedeai, părea-ți că iaște zugrăvită, cum spun la istorii"), cu ipostazierea iubirii (și-au găsit vremea și-au început a-și arăta dragostile unul către alt), dar cu încheierea severă a morale creștine, ce înfiera adulterul: "Vedeți, fraților, ce-au făcut spurcata Elena și cu spurcatul Alexandru Parij? Aceasta agoniseau dragostele muieresti...". Erotica se dovedea o component mult mai întinsă a vechilor cărți populare. Pe acest fundal s-a întemeiat Sindipa, presărând lecții morale despre iubire și ispitele sexului frumuos. În acest context, mai bine este reliefat în Istoria lui Imberic, povestea tinerilor îndrăgostiți care au fugit în lume, sau în Erotocritul, în care eroul s-au nebunit de dragostea Aritusei", ca și eroina în cauză care "se arde și frige pen-

tru dragostea lui", ambii jurându-și în final "pînă la moarte să ne așteptăm cu curată ficioare", ibidem, vol. II, p. 71. Printre cărțile gustate în spațiul dintre Carpați și Dunăre, trebuie amintite Imberie și Margarona, Istoria etiopicească și Istoria lui Altișilas și a Zelidei ("a doi tineri libovnici"), ce îngăduiau cititorului să se regăsească în toată trăirea lor sufletească.

Dar, trebuie să insistăm asupra altei cărți Istoria lui Filarot și Antusa, care se remarcă prin cristalizarea în formă românească a discursului erotic de sorginte medieval, pe care vechea moștenire cathară din mediile cavalești l-a opus doctrinei iubirii creștine, lui Agape. O meditație asupra simțământului se dovedea instructivă, de aceea Istoria lui Filarot și Antusa exprima și o nouă atitudine față de dragoste, sancționând cu un plus de înțelegere prezența ei, fiindcă - se arată - "din ceasul ce să rănește de săgețile ei", omul devine altul, prin noua sa încărcătură afec-

tivă, emoțională. Dar elogiul iubirii nu era făcut până la capăt. Elogiul iubirii nu era făcut până la capăt, considerându-se "mai fericit {...} acela carele n-a căzut în primejdia dragostei, pentru că dragostea cu cât este mai întâiu de dulce, cu atât în urmă este amară și plină de feluri de griji și primejdii." (Cărțile populare, p. 42). Nu erau puțini cei care doreau să se inițieze în tainele lui Eros. O făceau pe cale livrescă având la îndemână scrieri precum Floarea darurilor, cu un capitol "Pentru dragoste". Nevoia cunoașterii sale era întemeiată pe ideea "că nimenea nu poate să iubească vreun lucru deacă mai înainte nu-l va cunoaște". De aici, nevoia definirii sentimentului în variatele sale accepții, ca devoțiune confesională "mai deasupra de toate", dar și ca "dragostea părinților, apoi pentru a prietenilor, deci, pentru dragostea muierilor". Trebuie să amintim Ceașornicul domnilor, cu numeroase referiri la experiența erotică, expuse adesea, ►

Din opera lui Păstorel Teodoreanu

Alexandru O. Teodoreanu (1894 - 1964), cunoscut și sub pseudonimul Păstorel, a fost un avocat și scriitor român, cunoscut epigramist, mare cunoscător și degustător de vinuri și coniacuri, membru de seamă al boemei ieșene și bucureștine. A rămas în literatura română prin epigramele sale. A fost fratele scriitorului Ionel Teodoreanu (1897 - 1954) (La Medeleni, Ulița copilăriei, În casa bunicilor, Bal mascat, Golia). Iată câteva din versuri sale.

Zece membri de partid

Zece membri de partid
Visau viață nouă
Unul a vorbit în vis,
Și-au rămas doar nouă.

Nouă membri de partid
De marxism s-au copt!
Unul s-a răscopt din ei,
Și-au rămas doar opt!

Opt membri de partid
Au trecut la fapte ...
Unul a trecut la Tito!
Și-au rămas doar șapte!

Șapte membri de partid
Fac afaceri grase,
Unul a intrat la zdup
Și-au rămas doar șase!

Șase membri de partid
Au strigat lozinci,
Unul a strigat greșit
Și-au rămas doar cinci!

Cinci membri de partid
Când au fost la teatru,
Unul n-a aplaudat
Și-au rămas doar patru!

Patru membri de partid
Și cam toți evrei,
Unul a plecat în Eretz
Și-au rămas doar trei!

Trei membri de partid
Vorbeau de război!
Unul a vorbit cam mult,
Și-au rămas doar doi!

Doi membri de partid
Mândri ca păunul.
Unul a înnebunit,
Și-a rămas doar unul!

Un membru de partid,
Cel mai lămurit.
A plecat cu Onete-ul
Și n-a mai venit!

ZERO membri de partid,
Luptă pentru pace.
Că partidul nostru drag
Știe el ce face!

Aici doarme Păstorel,
Băiat bun și suflet fin,
Dacă treceți pe la el,
Nu-l treziți, că cere vin!

Versuri scrise când era internat în Dealul Filaretului, la un sanatoriu situat pe Șoseaua Viilor (în București). Posibil să fi fost ultima lui epigramă. A murit după câteva zile:

Culmea ironiilor
Și râsul copiilor
Să pun punct bețiilor
Pe Șoseaua Viilor!

În clasa a V-a de liceu, li s-a dat la teză, de către profesorul de limba română, Fântânaru, să scrie despre epigramă. Și cum Fântânaru savurase de multe ori vinul de Cotnari, Păstorel a scris doar atât în teză:

Dacă apa din fântână
S-ar preface-n vin Cotnar
Aș lăsa limba română
Și m-aș face Fântânaru.

Când le-a adus tezele, Fântânaru, ajungând la teza lui Păstorel, nu în sens peiorativ, ci admirativ, i-a spus: "Măgarule, unu la purtare și zece pentru epigramă."

Propus de M.D.

► sub formă de pilde și maxime: "că nici o lege cei iubiți nu sufăr"; "dragostea face preom a nu vede ace vede și a vede ace nu vede (Arhivele Basarabiei, IX, 1938, p. 27.)

Motivul iubirii apărea și în cărțile străine în traducere românească. Acestea erau Cugetările lui Oxenstiern, Narchis, după Rousseau, sau în original, precum L'art

d'aimer după Ovidiu sau La vie et les amours du chevalier de Faubas (14 vol.), pe care Marieta Cantacuzino le avea în biblioteca sa înainte de 1821, așa cum specific Dan Simionescu în Probleme de educație și învățământ în literatură parenetică, 1965, p. 714.

Nimic mai firesc ca Erosul să se desprindă din paginile cărților și să străbată viața secolului

fără a fi doar o "sugestie de lectură. " Ne aflăm, totuși, departe de o modificare esențială a comportamentelor, în spiritual "regulilor" din renumitul Catechisme des gens maries, scris de Pere Feline și publicat în 1782. Un personaj al acestei lumi în schimbare își destăinuie printre rânduri trăirile în laconicele însemnări făcute pe margine unui

Ceaslov din 1795. Se numea Ioniță Măgură ce s-a căsătorit la 20 de ani cu Anica. Ea a murit în 1808 și soțul consemna evenimentul cu duioșie reținută.

Din anonima istorie a celor mulți răzbate astfel un crâmpci de viață, în care, peste toate frământările zilnice, iubirea aruncă câteva raze senine.

Teoria finală

Mihai Ardeleanu

Când explicațiile logice nu mai au consistență credibilului, oamenii de știință recurg la imaginație și dezvoltă teorii greu de probat, greu de contrazis. Este o tactică a omului vanitos, cel deprins să aibă răspuns la orice fenomen.

Mai nou, obosiți de golul ce nu poate fi umplut cu lucruri imaginate, o serie de cercetători au admis că există suflet (spirit). Dar ca să nu se îndepărteze de cărările rătăcirilor lor, au spus că sufletul este

materie cuantică. Noi nu putem să îi contrazicem, dar nici ei să ne demonstreze că este așa.

Asemeni grădinarului, pentru care toate cele se aseamănă castravetelui, oamenii aceștia de știință consideră că tot ce este nevăzut este ceva cuantic și pentru că este o formă de existență perceptibilă, îi spun materie.

Personal, consider că există cele văzute și cele nevăzute, așa cum toți strămoșii mei au știut și au crezut acest lucru. De ce mă refer la strămoși? Simplu! Ei sunt legătura vie a mea cu Adevărul, din gură în gură, din tată în fiu, Esența Cauzalității a ajuns într-o mică, dar veritabilă măsură, și la mine. Acest lanț trofic mă hrănește cu Adevăr! Unde să Îl mai caut când

El este deja cu mine încă de la prima bătaie de inimă a vieții mele?

Dacă ceilalți lupi ar ști că urlatul meu este un plânset, m-ar sfâșia, a zis cu sete de Adevăr, Octavian Paler. Mă urmărește această sclipire, lucire curată de înțelepciune. Astăzi mă găsesc într-un laborator de cercetare, cu ochii arcuiți către limita dintre vizibil și invizibil, acolo unde micronul căutat se sărută cu aberația optică, și mă prefac că sunt la fel ca toși ceilalți lupi ai cercetării, și urlu împreună cu ei prin conferințele științifice despre frânturi/cioburi de iluzorie materie cuantică, în numele Teoriei Finale ce va releva Adevărul. Știu că nu voi ajunge prea departe cu decodificarea criptatei întru veșnicie

materie cuantice, dar caut să găsesc scopul pentru care am făcut din microscop ochelarii mei de vedere, căutând năuc să scap de miopia spirituală.

Am pregătit și eu, pentru dumneavoastră, o Teorie Finală, prin care vă veți putea explica tot ce aveți neclar cu privire la Mecanica de Frontieră sau Cauzalitatea fenomenelor barierei dintre cele văzute și nevăzute.

Helene Pflitsch, Germania

Sunt ca o pată într-o sferă albastră. Nu știu unde se sfârșește cerul și unde începe oceanul. Sunete diferite îmi inundă auzul. Pare a fi o orchestră ce își acordă instrumentele.

Privesc în dreapta. Câteva capete ies din albastru și străpung albastru: Maria, Christa, Ruth, grupul acela numeros și nedespar-

Sfera albastră

tit ca și cum ar fi frați siamezi. Îmi fac cu mâna. Le întorc salutul prin același gest, bucuroasă că nu sunt nevoită să spun: Guten Morgen Deutschland, Schweiz, Österreich...

Sunetele din stânga par mai grave. Se rostogolesc până la mine și disting un „Dobroe utro”. Zâmbesc. Pierdută într-o lacrimă a Oceanului Indian mă aflu tot la mijloc, împărțind politicos zâmbete în dreapta și în stânga.

Nisipul fierbinte îmi arde tălpile. De undeva din față muzica pare lină, suavă și parcă mă cheamă spre ea. Ape înspumate îmi îmbrățișează gleznele fierbinți. Îmbrățișarea lor este atât de plăcută, muzica ce o aduc cu ele

atât de fascinantă încât pășesc într-acolo. Încet, încet, apele cresc și-mi cuprind genunchii.

O poartă se deschide ca și cum sfera în care sunt ar avea mai multe încăperi. În albastrul de după ea, o frumoasă femeie și-a clădit din gânduri o insulă pe care își odihnește trupul. Vrajită de muzica ce o învăluie nu observă gândurile ce se risipesc în mici piese de puzzle.

Mai încolo, o scoică s-a deschis fiind gazdă bună pentru o alta ce nu vrea să-și ude piciorul delicat. O tablă de șah se scurge printr-o altă poartă aducând cu sine trupuri ostenite de furtuna lăsată în urmă.

Simt îmbrățișarea suavă cuprinzându-mi sânii și îmi doresc să mă revărs în albastru.

Cineva îmi strânge încheietura mâinii. O coardă a primei viori se rupe. Sunetul ei îmi izbește durele timpane: „Ce faci? Nu știi să înoți!”

Grigore Grigore

S-a întâmplat ca prin 1969 când eram student la Academia de Studii Economice București, să aflu că în cadrul acestui foarte important institut de învățământ superior funcționează și un cenaclu literar (poeziile comentate în acesta erau publicate în revista Forum Academiæ - atunci a Academiei de Studii Economice), și cum îmi plăcea poezia, citeam multă poezie și scriam din când în când, m-au bucurat „descoperirile” mele și le-am spus colegilor de an .

Așa se face că după un timp oarecare împreună cu Costin Colea frecventam acel cenaclu la care am cunoscut și alți colegi de la alte facultăți , care erau ispițiți ca și noi de „muza” poeziei, între care Nicolae Dorel Trifu (astăzi membru al Uniunii Scriitorilor), Petre Solonaru (autor a trei cărți de poezie), Dumitru Radu Luca (autor a patru cărți de nuvele) și încă alții cu care n-am ținut legătura, dar după terminarea studiilor îi citeam prin presa literară (Ionel Tutunea, ș.a.).

Întrucât repartiția mea a fost într-o localitate la 35 Km de Târgoviște, și condițiile din agricultură nu-mi permitau nici accesul la carte, nici nu-mi acordau timpul necesar scrierii și lucrului pe texte , m-am mutat în Târgoviște , la întreprinderea de construcții (I.C.M.D.).

Și așa gândurile mele

Costin Colea, americanul din Vutcani

s-au direcționat spre scris, și amintirile din studenție parcă mă obligau să fac orice efort pentru a-mi aprofunda cunoștințele și a-mi șlefui talentul. Că eu am crezut întotdeauna că poate fi vorba despre talent.

Eu, Costin Colea, Dumitru Radu Luca, Petre Solonaru și Nicolae Dorel Trifu, care publicasem în „Forum Academiæ” aveam deja un punct de plecare, credeam eu și numai de noi depindea dacă vom merge mai departe sau vom rămâne doar cu amintirile „poetice” din studenție.

Peste ani, după ce-a ajuns în America, mâna destinului, Costin mi-a trimis o scrisoare în care-mi spunea cum este să trăiești cu 1000 dolari, cum sunt vitrinele pline cu de toate (vai) , și cântărești dolarul cu înfrigurare (cum e să fii necalificat și să te bucuri că ai de muncă).

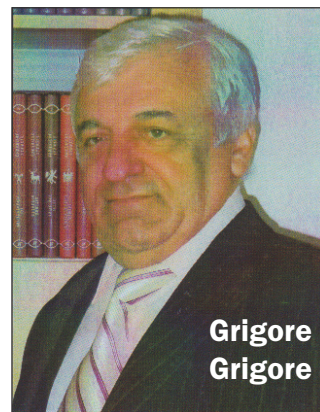
Părerea mea era că el scria mai bine ca mine, el zice că părerea lui era că eu scriam mai bine. Nu mai contează. Important este că tot discutând noi prin telefon și skyp, s-a hotărât să-și adune poeziile pe care le păstrase , să mai scrie încă și altele, pentru a putea publica o carte.

E un început bun,

chiar și la această vârstă și poemele din această carte îmi dau dreptul să sper că nu e doar o încercare consolatoare, ci o primă treaptă către zile mai bune și mai fructuase pentru scris.

Poetul, să-i zicem pe nume, trăiește și retrăiește înstrăinarea cu fiecare amintire, și cu fiecare veste pe care o primește în mod direct sau indirect din satul său (din țara sa, în satul său din țara sa) fapt pentru care uneori pare că se adresează direct cu dorințe mobilizatoare, cu îndemnuri, cu rugăminți pentru a îndrepta ce se mai poate îndrepta, ce mai poate îndrepta din drum natura „la funeriile secundelor plecate pe calea undelor”.

Pas cu pas, vis cu vis, parcă șoptind și chiar urlând uneori, satul pulsează dintr-o realitate în alta:” acum că vara a trecut /încep alertele-n Vutcani/ câtă recoltă am făcut/ prăpăstuiții de țărani”, „s-a dus onoarea de-altădată/ ce în Vutcani am apucat/ în hora asta necurată/ acuma dracul e băgat”, căci „cu japca ei îți iau pământul/ cu false acte, semnături/ batjocorit îți e cuvântul/ de-aceste strâmbe creaturi”, cu toate că, sau tocmai pentru că „e toamnă, ploaia răătăcită/

Grigore
Grigore

își cerne-acum stropii fini/ peste parlitele grădini-cu plante moarte oparite...”

Poeziile fiind de o tristețe iremediabilă beneficiază de... anotimpul toamnei, stările sociale sunt ca și stările anotimpurilor, melancolia își face și ea loc tot ca rod al profunde tristeți, și-n toate frământările de orice fel se vede luminița „de la capătul tunelului”, dorul de casa părintească.

Pentru ca în cele din urmă poetul să se adreseze direct și fără îngăduință de interpretare „Deschide Doamne, o fereastră”, pentru mine, căci eu sunt acela care „calea dreptății am luat/ cu toți prietenii din jur/ s-apuc dreptatea să mi-o fur / dar nicăieri dreptate nu-i/ este ascunsă printre legi, făcute să nu le-nțelegi...”

Ca să înțelegeți toată disperarea poetului, căci despre asta este vorba în cele din urmă, cu siguranță că va trebui să citiți această sufletească destăinuire, care, peste timp, va rămâne mărturia clară a unei stări de spirit care s-a generalizat și cristalizat datorită vremii și vremurilor.

Să fie într-un ceas bun.

Dimitrie Grama,
Danemarca

CRUCEA ROȘIE (2)

Că la înmormântare am fost doar „prăpădiți” ca mine și ca Ianis, ori femeii ușoare ca Nuți sau Mimi, nu are nicio importanță. Noi am împărțit secretul lor și am suferit împreună cu ei ultimele clipe ale unei existente zbuciumate și după înmormântare, ne-am îmbătat criță, nu o dată sau de două ori, ci zile întregi la rând!

Și acum, la mai bine de un an de la moartea lor, bem în cinstea lor și ne rugam pentru sufletele lor de păcătoși, dacă păcat este să fii așa cum te-a creat Dumnezeu.

Nu, Crucea Roșie nu-i dreaptă și nu știe ce se petrece în sufletul omului. Ce, n-am văzut eu multă „lume buna”, care după ce și-au îngropat morții, i-au și uitat? Sau atunci când „lumea buna”, când mortu-i încă pe masă, în sicriu deschis, încep să se certe, împărțindu-și, în dușmănie, bunurile mortului care nici măcar nu a apucat să plece pe drumul lui spre veșnicie. Măcar să-l fi lăsat în pace până-i îngropat sub pământ, unde poate avea liniște și unde în ochii lui de mort, o altă lumină, o lume nouă se aprinde...

Așa, plin de gânduri și nesiguranțe, ajung la cârciumă. Acolo, chiar în fața barmanului, e Vivi, o prietenă de-a lui Nuți, care de obicei „lucrează” la hoteluri și încă o femeie tânără, blondă, cu

picioare lungi, bronzate și sânni mari. Când mă vede că intru, Vivi strigă în gura mare:

„Hei, ce bine-i că te vad. Vino repede să-ți prezint o prietenă care nu demult a venit în orașul nostru.”

Mă duc, o pup pe Vivi pe amândoi obrazii și apoi îi întind mâna tinerei cu picioare lungi și bronzate:

„Sunt Alex. Îmi pare bine!”

Tânăra îmi ia mana, mi-o cântărește în mâinile ei și, cu un ușor accent străin, îmi spune:

„Eu sunt Mimi. Sunt încântată să te cunosc personal. Am auzit multe despre tine de la Vivi și de la Nuți”.

Mă uit mirat la Mimi care dă din cap afirmativ și-mi reproșează:

„Hai, nu mai fă pe modestul, că știe toată lumea că ești poet.”

Nu zic nimic și cer un coniac dublu și o cafea neagra. Le comand și lor același lucru și mă gândesc că poate ar fi trebuit să o invit și pe Nuți la o cafea, dar poate că-i prea devreme. Săraca de ea, poate că „a lucrat” toată noaptea.

Fumez, îmi beau cafeaua și aud ca și când aș fi scufundat sub apă, conversația femeilor de lângă mine. Mimi mă

atinge cu mana de genunchi și mă întreabă despre ce scriu acum. Îmi spune că ar fi foarte fericită dacă ne-am putea întâlni și dacă i-aș arăta poeziile mele.

„N-am scris aproape nimic în ultimul timp și poeziile pe care le-am scris mai înainte, atunci când eram „în formă”, sunt adunate în vreo două volume prăfuite, pe care nu le citește nimeni. Doar „clasicii” și mai ales „străinii” sunt populari și citiți la ora actuală și eu nu sunt nici clasic și nici străin. Cu toate că sunt tânăr, sunt o fosilă de duzină a literaturii și, dacă mă întreb, nici nu știu de ce am scris și publicat puținul ăla neînsemnat”.

Mimi insistă că trebuie neapărat să ne vedem, să continuăm discuția și, mai ales să-i citesc din poeziile mele. Îmi spune că și ea scrie, dar nu a avut curajul să arate cuiva ceea ce a scris. Vreau eu să arunc o privire?

Promit vag că da, plătesc și plec ca și când amintiri vechi, himere ale unui timp pierdut mar fi alungat de acolo. Trebuie să trec pe la biblioteca orașului, unde am mai lucrat ca înlocuitor de bibliotecar, să văd dacă au cumva nevoie de

mine. Șeful bibliotecii mi-a spus că sunt întotdeauna binevenit să lucrez cu el.

Iovașcu, directorul bibliotecii, a terminat cu vreo zece ani înaintea mea facultatea de litere și filozofie. Adevărul este că eu nu am terminat-o propriu-zis. Nu mi-am luat licența, orbit de „succesul” meu de poet. Am intrat ca o furtună în lumea boemă, care m-a întâmpinat cu brațele deschise și când după unul sau două rateuri, s-a saturat de mine, i-a închis ușa-n bot. Bine, eu aș fi putut să-mi continui studiile și să-mi iau licența mai târziu, dar mai târziu, viața mea cu Nuți, Ianis, Teo și alți prieteni ca ei, era o „facultate” în sine.

O experiență în delir și sentiment, o confruntare continuă cu tristețea cotidiană. Și chiar dacă aș fi continuat, ce mă făceam cu licența aia, când eu nu mă puteam vedea în rol de profesor de școală medie sau de liceu. Chiar și profesorii universitari reprezentau niște clișee triste, erau niște plafonați și niște infractori ai adevăratei arte.

Mamă, spune-mi ce te doare...

Nicolae Nicoară Horia

Curg broboane de sudoare
Din icoana unui sfânt,
Mamă, spune-mi ce te doare?
Maica mea dinspre pământ!

Ard aducerile-aminte,
Toate-s necăjite, știu,
Dar până mai am cuvinte
Niciodată nu-i târziu!

Ochii tăi cuminți ascultă
Cum le scriu la căpătâi,
Poezia mea e multă,
Multă mamă să rămâi!

Cine vrea să mi te cheme
Dinspre viață înapoi?
Unde-mi spui că pleci de-o vreme
Îmbrăcată-n haine noi?

Curg broboane de sudoare
Din icoana unui sfânt,
Mamă, spune-mi ce te doare?
Știu că leacuri nu mai sunt...

► Nu, eu am învățat mult mai multe de la prăpădiții mei de prieteni, de la „ratații” societății!

Iovașcu, însa, este o excepție. Om de o deosebită finețe și sensibilitate, combinate cu o vastă cultură, Iovașcu este și „prototipul” omului bun. Oricând disponibil, oricând gata să asculte și să îndrume, oricând alături chiar și de un neisprăvit ca mine, Iovașcu a continuat să fie dascălul pe care nicio școală nu a fost în stare să mi-l dea.

M-a îndemnat să scriu, chiar dacă nu public, mi-a dat să beau cafele tari care să mă trezească din mahmura bețiilor și m-a introdus într-un cerc de poeți, unde m-am dus de câteva ori și apoi nu m-am mai dus.

Era ceva trist și descurajant în cercul acela de „entuziaști”, în care poezia era disecată ca un corp mort și apoi fiecare cuvânt era cântărit până când nu mai avea nici o greutate. Cuvântul în in-

diferența lui izolată, era acolo mai important decât poezia, la fel cum tălmăcirea textului era mai importantă decât textul în sine.

Membrii cercului erau întotdeauna mai „deștepți”, mai „sensibili” și mai „talentați” decât autorul.

Nu l-am mai văzut pe Ivașcu de vreun an de zile, dar cum intru la el în birou, sare de la masa de scris și vine și mă îmbrățișează.

„Ce mai faci, prietene? Am crezut că m-ai uitat. Am crezut că te-am pierdut pentru totdeauna. Nici nu poți să-ți imaginezi ce trist am fost din cauza asta!”

Îi spun că am avut probleme cu băutul, că am fost internat la „Secția de dezalcoolizare” și că sunt și acum într-un program de lungă durată de tratament, program pe care, din păcate, nu-l urmez așa cum trebuie.

Mă plâng la el că-s un suflet slab, fără voință, fără țel în viață.

Sunt un ratat și faptul că-mi dau seama de asta,

mă face să beau și mai mult.

Îi povestesc ce crede Crucea Roșie, care mă vede așa cum sunt eu acum, un neisprăvit, cu un picior în groapă, cu toate că eu încerc să arunc prafuri de derută. Îi spun că mi-e și rușine să mă duc la dispensar, deoarece nu-i în legea mea să mint, mai ales s-o mint pe Crucea Roșie, care simt că îmi vrea doar binele.

„Uite”, zice Iovașcu, „hai să mergem împreună în fiecare dimineață la dispensar. Apoi ne întoarcem aici și lucrăm împreună. Am mare nevoie de ajutorul tău, mai ales cu studenții!”

Mă uit la el cu neîncredere și atunci Iovașcu repetă grav:

„Da, am mare nevoie de ajutorul tău! Promiți să mă ajutați?”

E prima dată când cineva, mai ales cineva ca Iovașcu, are nevoie de ajutorul meu!

„Promit! Promit!!”

Plec de la bibliotecă cu pași mari și cu lacrimi

în ochi și mă duc direct la dispensar. Crucea Roșie se uită mirată la mine când mă vede în sala de așteptare.

„Doamna doctor”, îi spun, „azi dimineață nu am luat tabletele. Le-am scuipat cu tusea aia nenorocită și falsă. Știu că nu merit compasiune, dar vă rog, dacă se poate, să-mi dați tabletele să le iau acum.”

Crucea Roșie nu zice nimic, dar se duce la dulapul cu medicamente și mi aduce alte două tablete, care acum nu mi se mai par că-s cărămizi de marmora.

Se uită la mine cum le iau cu puțină apă și îmi spune simplu:

„Mă bucur că ai venit înapoi Alex”.

Apoi cu vocea ei obișnuită de sergent-major, îmi comandă:

„Maine la opt dimineață să fii prezent aici!”

„Promit!”, răspund eu și mă duc repede acasă să găsesc ce-am ascuns prin sertare și ceva cu care pot să scriu.

**Gabriela Căluțiu
Sonnenberg, Spania**

Flamenco (2)

Despre Zeița Carmen Amaya, născută la Barcelona în anul 1913, se spunea că ar fi un vulcan, ciclon, tornado, foc, dinamită, sentiment încarnat, geniu înăscut. Ceea ce Amaya a însemnat pentru dansul feminin, Vicente Escudero Uribe a întruchipat în versiune masculină. Renumitul dansator a experimentat cu ecoul metalic încă de mic copil, sărind pe stradă de la un capac de canal la altul. Mai târziu a inventat dansul în ritmul pistoanelor de motor, întruchipând lupta dintre om și mașină. Poate doar renumitul Antonio Ruiz Soler, supranumit scurt „Antonio”, cel mai rapid dansator de flamenco – cel care pretindea că „mângâia podeaua, de parcă ar fi vorbit prin tălpi cu pământul” - i-a putut egala performanța.

Pentru a sublinia eleganța mișcărilor dansatorilor de flamenco, coreografii au inventat costumația tipică, rochiile multicolore, elaborate din volane suprapuse, cu trene lungi, ca niște cozi de păun. Rochiile acelea nu induceau doar admirația pur vizuală, ci obligau dansatoarele la succesiunea pașilor mărunți, care conferă dansului o notă maiestuoasă, aparte. Începând cu apariția primelor școli de coregrafie specializate, dansul flamenco feminin va fi desemnat drept „cintura

para arriba” (deasupra taliei), căci partea inferioară a corpului este, evident mai puțin liberă în mișcare, datorită îmbrăcăminții. În replică, dansul protagoniștilor masculini se va numi „de cintura para abajo” (sub centură).

Farmecul actual al dansului flamenco se datorează în mare măsură unui impresar ...rus. Sergei Diaghilev a întreprins în anul 1909 cu vestitul Balet Rus un turneu internațional prin care a reușit să înfrângă rezistența aristocraților, popularizând creațiile compozitorului spaniol Manuel de Falla și câștigând inimile publicului.

Propulsați de succesul reputat prin cafenelele muzicale, unii dintre protagoniști ajung să se producă pe scene nobile. Cu vocea sa expresivă, malaguezului Juan Breva îi reușește performanța de a înmuia inima Regelui Alfons XII, obținând grațierea unui prieten încarcerat. Despre un alt coleg de breaslă, Manuel Torre, se spune că ar fi interpretat o Seguyria cu atâta patos încât un spectator excitat s-ar fi urcat la el pe scenă și l-ar fi mușcat de obraz. Cel mai renumit dintre toți era însă Silverio Franconetti, intrat în istorie sub numele de „Rey de los cantaores”, posesor al unui adevărat imperiu de localuri specializate în spectacole

la scenă deschisă.

Spre sfârșitul secolului al XIX, chitara detonează definitiv vioara și celelalte instrumente de acompaniament. Pe lângă dansatori și cântăreți își fac apariția cei dintâi instrumentiști desăvârșiți, capabili să potențeze și să îmbogățească spectrul melodic prin improvizațiile cele mai măiestrite. Scriitorul uruguayean Carlos Reyes descrie rolul lor: „Un cântăreț fără suferință este ca o chitară fără corzi: sună, dar nu răsună. În general, se crede că strigătele și chiotele, aye-urile și suspinele sunt doar artificii și arabescuri stilistice. Prostii! E un tremur, iar în funcție de ecoul pe care îl trezește cântecul în inima interpretului, strofele prind formă tânguitoare și gust de lacrimi.”

În anul 1869, într-o familie destul de înstărită, se naște în Jerez de la Frontera genialul Chacón, cântărețul ne-țigan, atât de diferit de clișeele de până atunci: rotunjour la față, durduliu, cu bărbie dublă, apoape chel, purtând costum cu cravată, veston și cămașă albă, a fost primul solist care a interpretat versurile cântecelor sale în castiliana curată, renunțând la dialectul andaluz folosit până atunci. Chacón reușește să revoluționeze arta flamenco, imprimându-i o linie și

un stil care o face „demnă de dialogul cu zeii”. Tot lui îi datorăm și cele mai expresive Cantes mineros, inspirate din viața grea a muncitorilor andaluzi, obligați să lupte pentru supraviețuire în minele de argint ale începutului secolului al XIX-lea.

Adus de andaluzii numeroși care se strămută în capitală, în chiar primul an al secolului XX, flamenco își adjudecă Madridul. Invențiile moderne precum radioul și patefonul îi vin în ajutor: Canario Chico, El Mochuelo, La Rubia, El Niño de Cabra sunt cei dintâi cântăreți înregistrați pe discuri de vinil. În jurul anului 1930, Pepe Marchena creează Colombiana, singura formă de flamenco născută în secolul XX. Cu toate acestea, Tangourile și Buleria îndrăcită continuă să ocupe locul întâi în rândul preferatelor cântece festive din acea vreme. Pepe Marchena intră în legendă pe poarta din față, rămânând în amintire ca acel Gentleman al flamencoului, mereu zâmbitor. Artist desăvârșit, îmbrăcat elegant,

► cu smoching, el este prototipul bărbatului adorat, cel care a îndrăznit să îmbrace această artă în adevăratele straie de gală pe care le merita demult. Tot el a introdus definitiv pe scenele cu pretenții nobile așa-numita Ópera flamenca, o dezvoltare a genului, adesea criticată, pe motiv că ar face prea multe concesii publicului, îndulcind stilul și punând sub reflectoare întâmplări și personaje dintr-o lume idilică, o Andaluzie imaginară, care n-a existat niciodată.

Amuzantă și neașteptată este însă explicația apariției acestui gen insolit: nu dezvoltarea artistică, ci prozaice motive materiale stau la baza ei. Concret, în luna mai 1926 se promulgă în Spania o lege care prevedea taxarea cu impozite de un singur procent a spectacolelor de artă „cultă”, în speță opera, spre deosebire de restul de „manifestări laice”, care se taxau cu zece procente. Așa că, spectacol după spectacol, la fiecare reprezentație de „operă flamencă” se pasau din mână-n mână sume frumoase, care schimbau buzunarul în perfectă legalitate, chiar sub nasul funcționarilor fiscali consternați.

Odată cu apariția „Operei flamenca”, duhul sfâșietor, supra-numit duende face loc unuia mai lent. Forma cea mai preferată de flamenco pe scenele operei cu același nume era fandangoul melodic și un-

duitor. Succesul său se datora și faptului că microfoanele de pe atunci nu erau suficient de performante pentru a surprinde sunetele complexe, vaielele și suspinele care însoțesc ritmatele Tonás, Seguiriyas sau Soleares. Așa se face că una sau alta din formele flamencoului își datorează popularitatea radioului, la fel ca-n cazul hiturilor moderne, care se difuzează exasperant de des pe posturile muzicale din zilele noastre.

Consumatorul de artă modernă nu se mai mulțumea însă demult cu ascultatul de flamenco; mai nou își dorea cu ardore să-l și vadă. Cererii i-a venit în întâmpinare oferta cinematografului, prin filme care mai de care mai pasionale, promovând o imagine distorsionată, a unei Andaluzii artificiale, mutate perfect pe cerințele dictate de regimul conservator franchist. Unele dintre ele sunt filmate nu la fața locului, ci prin locații stăine de cauză, precum Berlinul, aflat sub stăpânirea aliaților naziști. Abia recent, în anii optzeci, regizorul Carlos Saura a reușit să producă filmele de valoare inestimabilă care redau sâmburele adevărat al artei flamenco: *Bodas de Sangre* (Nunți de Sânge), *El Amor Brujo* (Amorul Vrajitor) și *Carmen* consacra definitiv calitatea cinematografică reală și în acest domeniu iar Sevillanas (1992) și Flamenco (1995) pun odată

pentru totdeauna capăt clișeelelor ieftine.

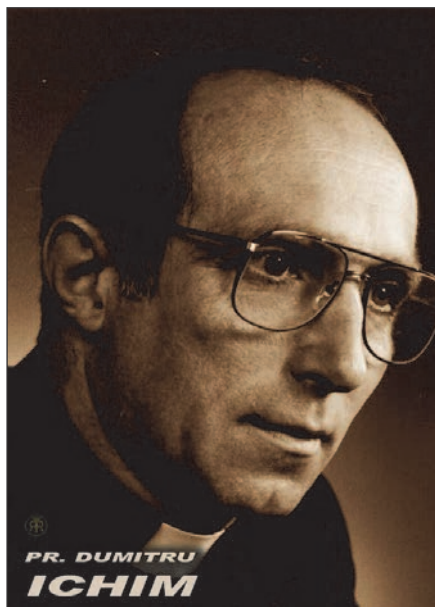
Dacă ar fi să dăm crezare filozofului spaniol Ortega y Gasset „andaluzul însuși se autoînsenează cu multă plăcere, creând o ambianță de scenă în care, de pildă în Sevilla, turistul se simte de parcă ar fi nimerit în altă lume, actorii perindându-i-se prin fața ochilor ca-ntr-o piesă de teatru bine regizată, cu figuranți perfect sincronizați, care colaborează în armonie pentru a-i crea impresia că ar privi un spectacol intitulat Sevilla”.

La inițiativa poetului Federico García Lorca și a compozitorului Manuel de Falla se lansează un spectacol de dimensiuni naționale, concursul de cante jondo („cântec adânc”, cântul andaluz primitiv, original). Se dorea astfel popularizarea formelor tradiționale și promovarea talentelelor neidentificate, din popor. N-ar fi de mirare ca actualele emisiuni televizate și mediatizate ale căutărilor de talente să fi se inspirat din acel eveniment, căci amploarea și răsunetul nu s-au lăsat așteptate. Meritul incontestabil pentru acel succes răsunător îi aparține poetului național Lorca, înzestrat cu o sensibilitate poetică nemai-pomenită și cu un simț al ritmului desăvârșit, care-l făcea să simtă și să transmită fiorul artei flamenco prin toate fibrele ființei sale.

Spre deosebire de capriciile politicianilor, fla-

menco nu și-a întrerupt ascensiunea nici în vara anului 1936, când în Spania a izbucnit teribilul Război Civil. Chiar dacă unii dintre artiști au fost nevoiți să emigreze sau chiar și-au pierdut viața, cum a fost cazul asasinatului neelucidat până astăzi al adoratului Federico García Lorca, muzica și dansul flamenco nu s-au potolit, ci mai degrabă s-au întărit, sfidând fatalitatea. Sărăciți și robiți de drep-turi, spaniolii storși de vlagă, lipsiți de mijloacele de a viziona spectacolele flamenco de prin sălile cu pretenții, se adunau în masă prin arenele de lupte taurine, asistând la legendare reprezentații de artă flamenco, îmbibate de obidă și năduf. Nici criticii care strâmbau din nas, pe motiv că „flamenco în arenă e ca și cum ai bea țuică dintr-o chiuveță” nu reușeau să stăvilească năvala poporului asupra.

Cuplul format de cântărețul „Caracol” și dansatoarea „Lola Flores” atrăgea publicul ca un magnet irezistibil, potențat fără doar și poate de pasiunea mistuitoare care îi unea pe cei doi protagoniști. Ce dezastru pentru țara întreagă în 1951, când frumoasa dansatoare și genialul muzician anunțau despărțirea lor definitivă! O traumă pe care toți au resimțit-o ca pe o trădare de neiertat, un pumnal înfipt direct în inimă.

- Oare ție nu ți-e milă de lemn?

Maria aruncă gherghedul
și-L strânge la piept pe Iisus:
- Of, Simeoane, Simeoane...!

Soarele
parcă vrea să-și amintească
de propriul lui sânge și-apus
și coboară atât de încet,
cocoșat de-ntrebarea
Copilului din Nazaret.

PARTEA A DOUA A TRANDAFIRULUI

- Să ocolim femeia
care coboară spre noi!

a psalmului de sus!"

...și Maica Născătoare
a Bunului Iisus
privea cum trandafirul-și înflorește
spovada albă și cerșea iertare.

FLOAREA MORȚII

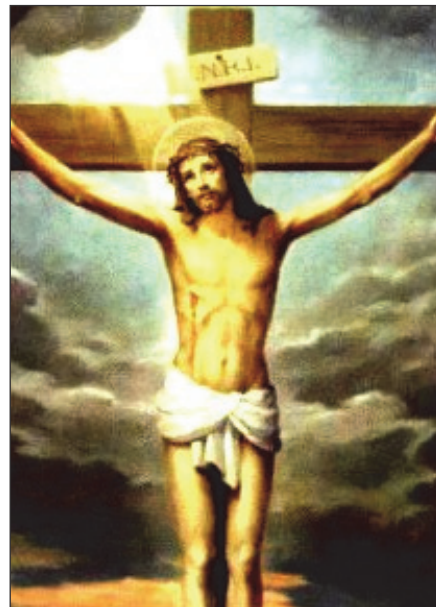
Am întrebat grădinarul,
în seara aceea:

- Ce fel de floare
să-ți duc la mormânt?
Cu spatele spre mine
îmi arată spre apus, pe un raft -
orhideea.

Din nou întrebai grădinarul:
- Vrei să-mi spui cum se udă
minunea asta crudă?
Are vreun cod de nepătruns,
ce-l știi numai păunii?

- O,nu! În fiecare seară,
doar două lacrimi îi sunt de ajuns.
În rest,
se îngrijește singură aproape
din cântecul pe ape
al lunii
culorilor jucându-le hotarul.

Și-am vrut să-l mai întreb
de floarea-i preferată,
dar s-a făcut așa de târziu,
că,
fără să știu,
vorbeam de unul singur;
profilul proptit în lopată
era, de fapt, groparul.

Poeme de Dumitru Ichim, SUA

SCULPTURĂ ÎN CAMEE

Încet,
și mai încet,
târguindu-se cu măslinii,
încearcă să pătrundă seara
și peste Nazaret.

Maria, cu acul
căznește la gherghel,
să prindă din albastru
începutul stelei din undă -
nălucă de aur, sau duh de sidef?

Umbrele încep să se-ntindă...
Nevăzutul înger al casei
cântând ține în pumni
pușorii de rândunică
din cuibul de sub grindă
până va veni mama lor.

Din vârf de daltă și briceag
Bătrânul Iosif i-a cioplit
un miel și un asin.
După ce îl privește cu drag
se-ntoarce la rindea și geluit.

După un timp Copilul,
prin rumeguș și talaș,
cu ochii mari de taină,
îl trage de haină,
ceva foarte grav vrând să-i spuie!
Cu mânuța
strânge în palmă două cuie:
- Tu nu știi acestea
cât de rău înțepă și mușcă?
Și muștrător îi face și semn:

Ea a născut pe cel ce a trădat
pe Fiul tău, mușcat
pe rând de cui.
Așa-i grăi în partea-ntâia
a diatribei,
trandafirul cu toți spinii lui
Prea Milostivei.

Cele două femei
încrucișară drumul.
Cu capul plecat. Amândouă.
Fiecare cu durerea ei,
înmugurită-n rouă,
cum de prea multă lună
se-aleacă ramii înfloriți de tei.

Prea Milostiva Maică,
luând iar firul vorbeii lui,
răspunse trandafirului,
cu ghimpiei păzitori de vamă:
- Și ea e mamă...
Ce contează
cum reflectată
e născuta rază?
Oricărei mame se cuvine
chiar îngerul din cer
să se închine.

Apoi continuă Prea Milostiva,
din ochi ștergându-și roua:
- Firească e țepușă și te doare,
dar nu uita menirea ta de floare.
De vrei ciulină stearpă să nu fii,
la fiecare mamă, în genunchi,
rostește-i numai partea-a doua

**Alina
Apopei-Pistol**

Lucian Gruia Comentarii la exegeza brâncușiană

Recent apăruta carte a lui Lucian Gruia se constituie într-un reper valoros pentru orice estetician, plastician, literat și om de cultură, în general. Lucrarea vine în prelungirea celor seminate anterior de către autor, a comunicărilor susținute pe aceeași temă la Simpozioanele anuale „Brâncuși”, de la Târgu Jiu, ori în diferite contexte academice.

Volumul de față reunește nume de referință ale exegezei Brâncușiene, în editările sau în reeditările din ultimele două decenii. Textele la care se face referință iau forma unei etalări intelectuale ce se circumscriu, atât spațiului cultural autohton, cât și celui internațional: Ion Pogorilovschi, Nicolae Diaconu, Doina Frumuseșu, V.G. Paleolog (cel dintai comentator al operei marelui sculptor), Ștefan Georgescu-Gorjan, Sorana Georgescu-Gorjan, Vasile Vasiescu, Petru Comarnescu, Horia Muntenus, Nina Stănculescu, Petre Țuțea, Zenovie Carlugea. Autorul supune atenției cititorului inclusiv reprezentanți ai diasporei românești, dar și cercetători străini de marcă: Alexandru Bui-can (stabilit în America), Mircea Eliade, Ionel Jianu (parizian prin adopție), Doina Lemny

(Centrul „Georges Pompidou”, Paris), Edith Balas (Universitatea din Pittsburg). Nu lipsesc de aici nici referințele la cel mai cunoscut Brâncușolog roman în străinătate, Barbu Brezeanu. Materialul de față este valoros și prin prisma faptului că înregistrează mărturiile celor care l-au cunoscut pe Brâncuși, împărțându-i pasiunea pentru artă și recunoscându-i vocația creatoare. Este vorba despre Petru Cornănescu, Ionel Jianu, Ștefan Georgescu-Gorjan (inginerul care a construit ansamblul sculptural de la Târgu Jiu), Carola Giedion-Welcker (cea desemnată de artistul însuși pentru a-i scrie monografia) ș.a. Mozaicul de titluri cuprinse în Comentariile la exegeza Brâncușiană, surprinzând aspecte multiple ale vieții și operei lui Brâncuși, capătă coerență prin delimitarea a trei nuclee tematice ale exegezei: preocupările legate de semnificarea sursei etno-folclorice, cele care îi reconsideră creația prin prisma sur-

selor livrești și mitologice, precum și trimitere la inconștientul colectiv ori la tradițiile ancorate în epoci anistorice. Preocupările actuale ale criticii de specialitate par a se îndrepta, cu predilecție, spre sondarea rădăcinilor demersului artistic al acestuia, pe direcția inconștientului colectiv și a psihomentalului românesc. Cele mai prezente voci ale acestei noi orientări critice sunt, după cum reiese din lucrarea lui Lucian Gruia, cele ale lui Ion Pogorilovschi (cărui i se recenzează, aici, patru titluri), Ion Diaconescu, Ionel Jianu și Nina Stănculescu.

Cartea de față poate fi considerată și un document al evoluției în timp a percepției asupra creației Brâncușiene, mai ales în spațiul cultural european. Sunt luate, astfel, în discuție semnificațiile asociate, de-a lungul vremii, unora dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale: Coloana infinitului, Poarta sărutului, Masa tăcerii, Domnișoarele Pogany,

Păsărea de aur, Femeie pieptănându-se, Prințesa X, Săruturile, Rugăciunea, Cumințenia pământului, Leda, Păsările în văzduh, Cariatidele, Figura, Forma de ghips, Piatra de hotar, Trecerea Mării Roșii, Măiastra etc. Sculpturile enumerate mai sus se regăsesc în toate încercările criticilor de catalizare a acestora în structuri tematice. Se vorbește, spre exemplu, despre tema femeii ghemuite (Cumințenia pământului, Femeie bătrână), tema formelor arhetipale (ovoidul – nașterea; paralelipipedul – cuplul; coloana – moartea și trecerea), tema prototipurilor biblico-platonice (animale – Pești, Foci, Păsări, Animale nocturne, țestoase zburătoare și oameni – Rugăciunea), tema replicilor rodiniene (Sărutul, Adam, Eva, Fiul risipitor, Danaida, Cariatida), tema trecerilor (Sărutul, Rugăciunea, Bustul lui Petre Stănescu, Copil, Coloană, Cupa, Măiastra etc.), seria portretelor (Domnișoara ►

Poeme de Claudia Voiculescu

Printr-o vale

Dinaintea morții, ah! cu tandrețe
Vin cu văzduhul meu
de frumusețe,
Sângele meu mai călătorește încet
Ca un slujitor cinstit
și-atât de discret
Și-mi aduce ultima filă în dar
Completată bizar
de-acel fântânar...

Ah! dinaintea morții
încă o moarte
Într-o vale-a plângerii

vrea să mă poarte
Să chem părinții pe nume
înc-o dată
Să mă treacă ei de apa tulburată...

Nu te-ndepărta prea mult

Mai ia-mă, mamă, de mână,
Ceasul meu nu mai amână!
Nu te-ndepărta prea mult,
Din tipare eu mă smult...

Îngropată-s în cuvinte
Iar tu-mi spui că sunt morminte...
Să facem o punte, mamă,
Apa lumii mă destramă...

Ține-mă, și nu mai plânge!
Plină-i lumina de sânge...
Mai zidește-n primeniri
Rădăcini de calomfiri!

Ține-mă, mamă, de mână
Când scot ochiul din fântână;
Rămas numele nescris
În cuvântul meu ucis!

Poartă-mă, mamă, pe brațe,
Vin paiațe să mă-nhațe!
Strânge-mă, mamă, în brațe,
Mă cheamă cuvinte hoațe!

► Pogany, Portretul Doamnei Eugen Meyer, Portretul Princesei X, Portretul lui Nancy Cunard, Negresa albă și Negresa blondă, ciclul Torsurilor), ciclul ochilor măriți și oglindiți (Cap de tanără fată, Narcis, Fantana lui Narcis, Danaidele) sau despre ciclul restrangerii formelor umane dinspre cap spre părțile inferioare (Figură în ghips, Socrate).

De o atenție aparte se bucură aici monografiile dedicate artistului, evocarea acestora suprapunându-se dorinței autorului de a oferi o imagine completă și profundă asupra marelui creator, așa cum este percepută prin ochii contemporanilor săi. Astfel, un Brâncuși viu,

cu o personalitate puternică, o viață spectaculoasă, o energie creativă debordantă și replici pline de seva pământului natal ni se revelă, în critica actuală, prin lucrările semnate de Alexandru Buican, V.G. Paleolog și Doina Lemny. Autorii citați fixează acest destin miraculos prin reperele satului natal, Hobița, prin anii de școală de la Craiova și București, prin drumul spre Paris, prin căutările și frământările din „orașul luminilor”, la umbra lui Mercie și Rodin, prin prietenii, iubirile și faima dobândite aici, prin atelierul-templu, prin anii de război, prin regăsirea României și configurarea Ansamblului sculptural de la Targu Jiu,

prin „trecerea” și testamentul său ori prin destinul postum al creației sale.

Textul căruia Lucian Gruia îi atribuie rolul de Argument, Povestea lui Brâncuși, anticipează, de fapt, toate considerațiile exegezei de specialitate, cuprinse în paginile prezentei lucrări. Randurile acestuia redau simbolic destinul și convingerile acestui geniu artistic: un gorjean plecat să cucerească Parisul cu un stalp de cerdac drept toiag, cu un ou, o clepsidră și un trunchi de piramidă în raniță, cu doinele și cantecele de acasă pe buze și cu „înfînirea” în suflet – un destin care trebuia să-și împlinească „datoria” artistică față de umanitate, așa cum țăranul nostru

și-o indeplinește pe aceea față de neamul său. Ironic, acesta ar fi purtat, deopotrivă, și o cutie de tablă ruginită – o premoniție ori o viziune a „viitorilor Brâncușiologi călcându-se în picioare, certându-se”. Cu toate că, prin opera sa, continuă să fascineze o lume întreagă, în opinia autorului, marele sculptor rămâne legat în mod indisolubil de caracteristicile imuabile ale neamului său, căci „Brâncuși, ca roman, a devenit poate cel mai reprezentativ mesager al spiritualității noastre. Stau mărturie aforismele sale, care atestă că viziunea asupra lumii a marelui sculptor nu era alta decât aceea a țăranului roman”.

Poeme de Vasile Popovici

Fiul risipitor

Fiul tău a scris o carte.
(Fiul tău mereu departe).
Poți veni, tată, din moarte,
Poți ceti din moarte, carte?

Fiul tău risipitor
S-a întors cu dor de casă.
Casa, unde-i casa, tată?
Casa voastră nu-i pe-acasă.

Prag s-aveți, să stați în prag,
Ați luat-o-n cer la voi?

În cerdacul vechi al casei,
Stați voi, stați voi, amândoi?

Mâna streășină la ochi
Puneți, dac'-aveți priviri,
Din cerdacul vechi al casei
Să scrutați nemărginiri.

Fiul tău s-a-ntors acasă;
Fiul pleacă înapoi.

Să se risipească, pleacă.
Pleacă-n risipiri la voi.
Îți duc, tată, cartea mea.
(Mama a ceti nu știe).
Mama doar o asculta
Gândurile-mi din hârtie.

La ceas bezmetic

La ceas bezmetic, țcănind despotie,
Din ascunzișuri, ies iar lilieci;
Privindu-i gânditori, mirați, culbecii,
În zori, le-admiră zborul orb, haotic.

La ceas bezmetic, piață rea, în turlă,
Mai țipă cucuvaia lung, a jale
Și zvon de-aramă suie-n catedrale,
Tresare teama în ghioc și urlă.

La ceas bezmetic, lumea toată trece,
Visând la vremea albă și înaltă;
Anoste clipe-n trupul vremii saltă
Și-ngroapă brume în uitarea rece.

BHAGHAVAD GITA

Cântecul divinității

Traducere din limba spaniolă de
Gheorghe A. Stroia

De ce te îngrijorezi fără motiv?
De cine te temi pe nedrept?
Cine te-ar putea ucide?
Sufletul nu se naște, nici nu moare.
Orice ți se-ntâmplă
e spre binele tău;
ce s-a întâmplat
a fost spre binele tău;
ce se va întâmpla
tot spre binele tău va fi.

Nu trebuie să fugi de trecut.
Nu trebuie să te îngrijorezi pentru
viitor.
Prezentul tocmai s-a petrecut...
Ce anume te face să plângi?
Ce ai adus cu tine,
Ce crezi că ai pierdut?

Ce ai construit?
Ce crezi că s-a distrus?
Nu ai dat nimic,
nu ai adus nimic cu tine,

pe oricare dintre lucrurile tale, le-
ai primit aici.

Lucrurile pe care le-ai luat, le ai de
la Dumnezeu.

Tot ceea ce ai dat, Lui ai dăruit.
Ai sosit cu mâinile goale,
și te vei întoarce cu mâinile goale.

Ceea ce ai astăzi,
aparține persoanei de ieri, și
vor aparține alteia din ziua de mâine.
Greșit te-ai hrănit cu ideea
că acest lucru îți aparține
Această falsă fericire
este cauza durerilor tale.

Schimbarea este legea Universului.
Ceea ce consideri ca fiind moartea
este, de fapt, viața.

În fiecare moment poți
deveni milionar,
dar în fiecare următoare clipă
poți cădea în sărăcie.
Al tău și al meu, mare sau mic,
aruncă această idee din mintea ta.
Abia atunci totul îți va aparține
și stăpân vei fi peste toate.
Acest trup nu-ți aparține,
nici măcar nu ești al acestui trup.
Trupul este făcut din foc, apă, aer,
pământ și

eter, și se va descompune în
aceste elemente.

Sufletul, însă, este veșnic – așa că:
Cine ești tu?

Dedică-ți existența lui Dumnezeu.
El este unicul în care trebuie să ai
încredere.

Cei care cunosc acest adevăr sunt
veșnici,
eliberați de temeri, griji și dureri.
Fă tot ceea ce faci,
ca ofrandă adusă lui Dumnezeu.
Doar așa vei ajunge
să cunoști
bucuria, libertatea și viața eternă.

Eminescu mentor spiritual al lui Nicolae Iorga (1)

Lucia Olaru Nenati

Luna iunie nu este doar arealul temporal peste care domnește auroral simbolul eminescian. Mulți uită, din păcate, că în iunie s-a născut - cu 140 de ani în urmă, tot la Botoșani, un titan al gândirii și faptei culturale românești, Nicolae Iorga.

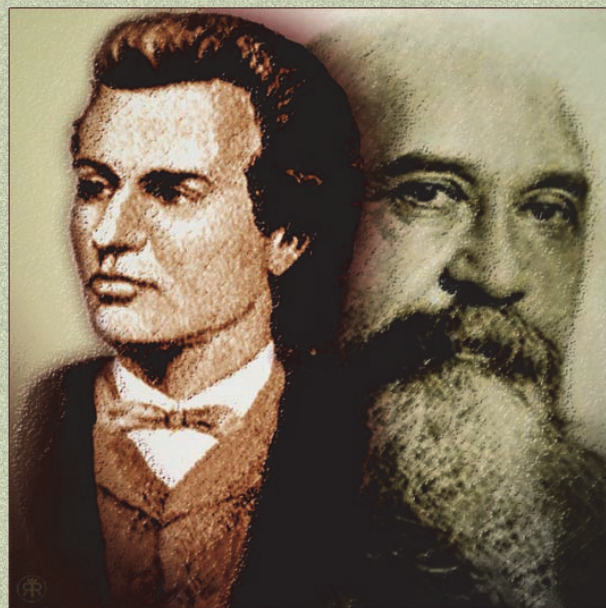
Reamintindu-ne de el cu prilejul acestei rotunde aniversări, e momentul potrivit să relevăm și că el este cel care, printre primii, intuiește anvergura universală și valențele mai largi decât cele poetice ale lui Eminescu și care are, dintru început, revelația fascinației muzicale a verbului său, fiind copleșit de „puternicele acorduri de orgă religioasă pentru marile sfâșieri de suflet”, aflate într-un puternic contrast cu „mirajul elegant” al „bunei și surâzătoarei poezii a lui Alecsandri”. Rememorând drumul parcurs în tinerețea sa către apropierea de Eminescu, Iorga își amintește cum, fiind elev la Liceul Laurian din Botoșani (deci iată care este toposul-matrix al amândurora!) prin 1886, a aflat de la un coleg mai mare, „mai bărbat”, deci mai apt de percepe mesajul eminescian, ca a apărut „o nouă evanghelie pentru tineret”. Curios, citește în vacanță Almanahul România jună de la Viena unde apăruse Luceafărul. Impac-tul acestei întâlniri este descris în amintirile sale cu mare sinceritate: „întîi n-am înțeles mare lucru, pe urmă am fost sedus de muzică, de la muzică am trecut la fond”, fapt comparat de marele istoric, geamăn poetului prin anvergura personalității sale pro-

teice, cu „o coborâre a Duhului Sfânt, care nu alege pe acei asupra cărora se coboară”. Ceea ce a făcut ca întâlnirea cu spiritul eminescian, revelat

mai întâi pe cale muzicală, să fie una decisivă, fundamentală, formatoare pentru toată viața sa: „când am intrat în Universitate eram eminescian”.

Armonia profundă a versului ales l-a urmărit toată viața, seducându-l cu muzica sa incantatorie. O ciudată coincidență face ca unul dintre ultimele articole ale lui Iorga despre Eminescu, subiect despre care a scris substanțial, fiind unul dintre primii și cei mai eficienți ambascadori ai personalității sale în lume, să poarte titlul „Poesie și muzică”, prilej de-a observa discrepanța ce se manifestă uneori, pleonastic și chiar fals, de formator, atunci cînd se încearcă punerea pe note a versului eminescian, cel ce are „un farmec care e însuși muzică și care ajunge singur”.

În ce ne privește, am primit cu mare încântare aceste mărturisiri care veneau să confirme cu asupră de măsură concluziile pe care am încercat să le relev în cartea intitulată Eminescu de la muzica poeziei la poezia muzicii, și anume că muzica n-a fost pentru Eminescu doar un hobby sau un violon d'Ingres ori un capriciu trecător, ci o componentă structurală, ontologică, a ființei sale și implicit a poeziei sale, concluzia la care m-au

ajutat să ajung numeroși alți exegeți ai lui Eminescu precum Vianu, Ibrăileanu, M. Dragomirescu, Rosa del Conte, Caracostea, Călinescu, Edgar Papu, Ioana Em. Petrescu, Svetlana Paleologu Matta, doamna Zoe Dumitrescu Bușulenga ș.a., personalități de patrimoniu ale eminescologiei, drept care am gasit curajul de a merge mai departe și de-a reconstitui repertoriul muzical cântat de Eminescu. Și de-a conchide că un poet care și cântă el însuși înobilează însăși muzica și îndeplinește dezideratul pitagoreic al poetului filozof ales de zei să transmită memoria sacră. Dar atunci, la 1886, Iorga era primul care realiza acest lucru fundamental, această taină aproape sacră, dacă tot invocă revelarea mesianică a Duhului Sfânt, ca o comparație aflată cel mai la îndemână.

Și mai târziu Iorga avea să păstreze raportarea la elemente muzicale ca aflate cel mai aproape de ceea ce dorea să comunice: „Poezia lui Eminescu are în complexitatea ei caracterul unei simfonii sau al unei vaste creații pentru scena lirică în care notele cele mai disparate se unesc ca într-o operă wagneriană”. Așadar prima întâlnire a celor două genii, întâmplător (?) venite pe lume la Botoșani a fost cu certitu-

dine un act de fascinație.

A urmat apoi etapa următoare de cuminecare și aprofundare prin lectura nou apărutului volum, ediția priceps Maiorescu, a poeziilor sale, pe care și el, ca și atâția alți liceeni, o citeau înfiorați în nopțile internatului, faptul constituindu-se într-o mutație crucială – „o revoluție”, spune el - în fluxul formator al psihologiei și personalității acelor tineri, a lui Iorga, ca spirit afin, în primul rând. A fost, de fapt, stabilirea unui jalon existențial de altitudine, un standard al idealului către care Iorga avea să privească toată bogata sa existență, nicio dată coborând mai jos de acest standard înalt al gândului și faptei. Cum nu se putea altfel, aceea a fost și etapa unor încercări poetice proprii, efemere, aflate desigur sub tutela lui Eminescu.

Apoi a urmat o altă treaptă de apropiere în profunzime de universul eminescian de care a rămas mereu fascinat: capacitatea lui Eminescu de-a reînvia trecutul „cu o putere de intuiție a unei firi bine înzestrate” fenomen ce credem că a contribuit decisiv la aflarea propriului său drum aurit în istoria noastră frământată. Descinderile sale în acel trecut au avut ca model de urmat, dacă vreți, după principiul actual numit „know how”, pasiunea lui Eminescu pentru a trăi literalmente în trecut, ca într-un refugiu, în tărâmurii compensatorii cum le numea subtila exegetă Ioana Em. Petrescu. La fel ca Eminescu, Iorga avea să știe a locui literalmente în acele vremi pe care le învia prin scrisul său.

Iorga s-a străduit mereu să-l înțeleagă pe Eminescu cât mai profund, n-a epuizat niciodată acest tezaur, dorind să-l reveleze și altora. Din acest punct de vedere îl putem considera unul dintre pionierii eminescologiei, dar mai ales se pare că a fost primul care a avut revelația complexității eminesciene, numindu-l pe Emi-

nescu „expresia integrală a sufletului românesc”. Un rol de importantă prioritate îi revine lui Iorga în privința utilizării moștenirii eminesciene, el fiind acela care a afirmat că orice cuvânt al lui Eminescu trebuie publicat: „orice a rezultat din neconținută activitate a acestui suflet ales merită să fie cunoscut”, luând seama la faptul că Eminescu, deși n-a publicat paginile rămase în manuscris, „dar nici nu le-a distrus, căci știa bine că sunt în ele diamante care așteaptă numai ceva mai multă tăietură pentru a străluci deplin.” Cei ce cunosc arealul eminescologiei știu că din acest punct de vedere el a întemeiat astfel o cale de conduită, la antipodul căreia s-a situat, de pildă, G. Ibrăileanu (și el aflat acum în anul 140 de la naștere!), cel care a condamnat cu indignare până și fapta lui Maiorescu de-a fi încredințat Academiei manuscritele eminesciene pe care mai bine le încuia „domnia sa cu șapte lăcate”. Și tot el avea să exclame la aflarea valorilor cuprinse în postume: „Un nou Eminescu apărui: minte setoasă de a ști, suflet doritor de a se împărtași altora, inimă revărsându-se în bunătate, ochi puternici țintind necontent idealul” (1903). Azi când generații de oameni ai spiritului au trudit pe buchea eminesciană și au adus după mai mult de un secol, la lumină scrisul său integral, mai apoi, prin strădania lui Noica și acum, prin demersul acad. Eugen Simion, chiar și imaginea acestuia, vedem că intuiția lui Iorga a fost cea corectă și pe acel drum avea să meargă viitorimea.

Preocuparea lui Iorga pentru revelarea și propagarea operei și personalității eminesciene nu lipsește nici din marile sale întreprinderi, din cursurile sale universitare, din marile sale sinteze de istorie, din Istoria literaturii române ediția din 1925, și, desigur din Istoria literaturii românești contemporane și multe

altele.

Aprofundarea empatiei eminesciene a lui Iorga avea să aducă noi valențe, urmând depășirea etapei de fascinație a versului, a imaginației sale poetice și adunând preemptions laturii de conștiință civică și națională. Am afirmat în studiile noastre ideea existenței unui metru etalon al existenței ideale pe care îl avea Eminescu în cugetul său, față de care raporta realul, dar nu se oprea la atât ci încerca să micșoreze distanța față de ideal, una dintre manifestări fiind lupta pentru destinul optim al națiunii sale, componență structurală a conștiinței și a faptei sale pentru care întreaga sa gazetărie stă mărturie. Ei bine, e limpede că și acest model a fost preluat, conștient sau doar intuitiv, de către Iorga cel care avea să fie numit „Apostolul Neamului” și să devină omul providențial al Marii Uniri. Unul dintre cei pe care i-am numit - preluând sintagma altcuiva - „oameni ai energiilor luminate” de la Botoșani (la care se referă în principal lucrarea noastră *Arcade septentrionale*), de asta dată Emil Diaconescu, îl numește pe Iorga în paginile *Junimii Moldovei de Nord* „cel mai strălucit ostaș al cugetării românești, care mai mult decât oricare altul ni-a pregătit cu mândra lui viață de vitejască luptă pentru ceasul acesta”. Altă dată institutorul C. Iordăchescu, autorul acestei sintagme, povestește într-un număr din 1919, în aceeași publicație în articolul *Colaboratorii întregirii neamului*, cum Iorga „a semănat pretutindeni în călătoriile sale prin toate regiunile românești, înflăcăratele sale credințe” prin acele cuvinte pe care români de peste hotare „le sorbeau cu nesațiu”, rostite cu „acea elocință și libertate de cuget care sunt pecetea geniului său, subjugător de suflete”.

Va urma

prof. dr. Gheorghe Valerica Cimpoia

În căutarea Adevărului. Muntele Athos - Mister sau Credința pură (8)

Pe muntele Athos ochiul poate surprinde doar vizibilul. Rămâne mult loc pentru lumini nevăzute, dar prezente, vii, care se întipăresc în suflet și te vor face să ai mereu nostalgia acestui loc

După lumina învierii luată de la paști am petrecut săptămâna luminată acasă cu familia. Prima duminică după paști, 12 mai 2013, numită și Duminica Tomei m-a găsit gata de drum și pregătit să merg acolo în inima credinței ortodoxe, Muntele Athos, să vizitez gradina maicii domnului, locul cel mai sfânt al ortodoxiei. Pe la ora 14 am părăsit orașul Târgoviște împreună cu alți 8 pelerini și ne îndreptăm spre Giurgiu, frontiera cu Bulgaria. Programul era să ajungem în zorii zilei de luni 13 mai în portul Uranopoli, Grecia, de unde să luăm vaporul spre muntele Athos. În drum spre Grecia am fost înștiințați că este furtună pe marea Egee și nu poate pleca vaporul. Unul dintre noi, un preot ne-a liniștit și ne-a spus că noi nu trebuie să ne planificăm nimic privitor la acest pelerinaj și să ne lăsăm în grija Maicii Domnului. Din acest moment și până la întoarcere au fost multe evenimente pe care le-am trecut cu bine fiind protejați de Maica Domnului. Mulți nu vor înțelege cum furtuni mari s-au domolit,

cum boli au fost vindecate miraculos, cum fiecare dintre noi am fost protejați și ajutați în momente dificile. S-au petrecut miracole după miracole. Maica Domnului este peste tot pe acest pământ Sfânt. Maica Domnului, a vestit creștinismul la muntele Athos abătută de furtună din drumul spre insula Cipru, unde își propusese să îl viziteze pe episcopul Lazăr, cel înviat a 4-a zi din morți. Este foarte greu de intrat pe muntele Sfânt Athos, deoarece trebuie să obții un permis de intrare. Accesul pe cale terestră pe teritoriul Republicii Autonome a Sfântului Munte nu este permis. Pe Muntele Athos, nu este permis accesul femeilor. Intrarea pe Sfântul Munte se face, de regulă, cu feribotul, fie din portul de la Uranopoli, aflat lângă Turnul Bizantin (pentru coasta de vest), fie de la Ierrisos (pentru coasta de est). Înainte de imbarcare, toți vizitatorii trebuie să fi obținut un diamonitirion, o formă de viză bizantină care este redactată în limba greacă și datată folosind

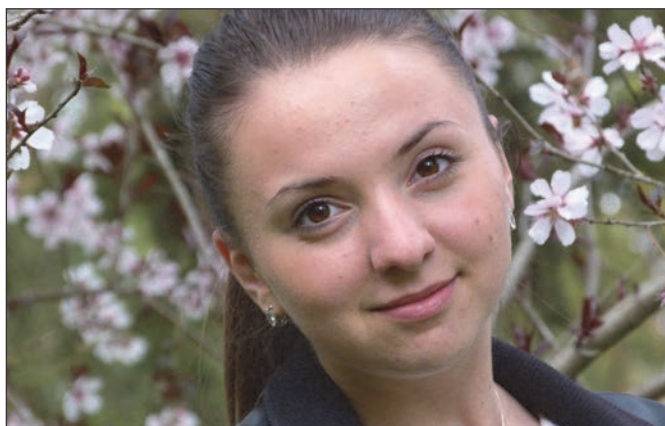
calendarul iulian, fiind semnată de către patru secretari ai unor mănăstiri importante. Se atestă permisiunea de acces pe Sfântul Munte și de cazare în mănăstirile de acolo, pe durata pelerinajului. Pentru obținerea diamonitirion-ului, clerul Bisericii Ortodoxe trebuie să dețină, în prealabil, permisiunea Patriarhului de la Constantinopol. Maica Domnului a vrut să-i vizitez gradina și am fost inițiatorul pelerinajului a nouă persoane. Tot drumul ne-am rugat și am închinat cântece Maicii Domnului și fiului ei Iisus Hristos. Acest lucru ne-a eliminat toate barierele în calea obstacolelor. Ca printr-o minune, luni 13 mai, marea s-a liniștit total. Ce miracol ! Nici un val, iar vasul Sfânta Ana, un feribot de dimensiuni medii a ridicat ancora din portul Uranopoli și astfel a început pelerinajul pe Muntele Sfânt. Vârful cel mai înalt din peninsula (2033 m), numit Athon, ni se înfațesează în toată splendoarea lui. La fel ca și Sfinții, Athonul are o în permanență o aură ener-

getică care-l înconjoară, vârful este deasupra norilor. De la plecare vasul a fost însoțit de sute de pescăruși care se roteau în jurul vaporului. Eu cred că aceștia au fost îngerii noștri, care ne însoțeau pretutindeni pe mare. Din când în când planau spre capetele noastre și scoteau sunete care ne inspira bucuria călătoriei. Toată lumea era uimită pe peisajele pe care le vedea și de bucuria trăirii o dată cu apropierea de portul principal Dafny (de la dafin).

Una este să vezi mănăstirile de la distanță, de pe vapor și alta este să pui piciorul pe Sfântul Munte. Primul lucru pe care l-am făcut a fost să sărut pământul Sfânt. Aveam cu mine o punguță cu alte două pământuri sfinte, cel al patriei mele (gradina casei mele) și pământ sfânt de la Ierusalim. Dafny, un mic port și cel mai important, așezat la poalele Athonului, este punctul de plecare pentru majoritatea pelerinilor, cei mai mulți fiind preoți ortodocși. Maximul de vizitatori pe muntele Athos este de 250 pe zi, iar perioada maximă este de 4 zile, astfel ca să fie tulburată activitatea monahală. Cazarea și hrana sunt gratuite pe toată perioada și asigurate de cele 20 mănăstiri și 12 schituri. Ne-am îngheșuit cu bagaje cu tot într-un microbus și am pornit spre Kareya, capitala Republicii Autonome a Sfântului Munte. Aici este ►

**Adriana Georgiana
Epure**

Neputințe

Unele lucruri nu merg întotdeauna așa cum ne-am dori.. Oricât ne-am strădui, lupta pare pierdută chiar înainte de a o începe. Poate pentru ca nu știm să le facem să meargă, poate pentru ca nu ne sunt sortite sau poate pentru ca, pur și simplu, ne-ar fi mai bine fără ele. Suntem nehotărâți și nerăbdători, impaciențați la orice ni se întâmplă, fără să ne gândim că tot ceea ce ne este dat are un scop. De multe ori, refuzăm să vedem evidentul și ne încăpățânăm să înotăm contra curentului chiar cu riscul de a ne îneca. Bineînțeles, și asumarea acestui risc

stupid este de apreciat; nu oricine are curajul să lupte pentru ceva fără sorți de izbândă. Și în lupta noastră pentru ceea ce ne dorim angrenăm unele după altele sentimentele, timpul și sufletul. Sentimente, care cu timpul dispar

dintr-un suflet prea obosit să mai încerce. Și într-un sfârșit, când realizăm că drumul pe care am mers atât timp se încheie cu o fundătură, simțim că toate eforturile noastre au fost inutile. Dar, oare chiar au fost? Poate asta este doar

un mod prin care învățăm să fim mai puternici și mai hotărâți. În fond, nu avem nevoie de cineva anume ca să fim mai buni, pentru că asta învățăm doar prin noi înșine. Însă, când apare persoana care să ne facă să ne dorim să fim mai buni, atât pentru noi cât și pentru ea, tot ce ne dorim este să o putem păstra la nesfârșit. Însă, ce este mai bun vine mai greu iar lucrurile care par complicate devin destul de simple dacă nu le împânzim cu tot soiul de gânduri despicate la nesfârșit. Astfel, atunci când un lucru nu este hărăzit să meargă, mulțumește și mergi mai departe. După colt sigur este ceva mai bun!

► sediul administrativ, unde se găsesc toate instituțiile care asigură buna funcționare a acestuia. Agitație multă în jurul unor microbuze care să ducă pelerinii spre locurile de unde își încep pelerinajul. În jur numai bărbați în diferite haine civile sau monahale. Dacă civili erau și din alte țări în afara ortodoxiei, nu am remarcat nici un prelat de altă confesiune decât cea ortodoxă. În grădina Maicii Domnului au acces numai bărbații, tainele acestei Avaton ni s-a revelat de către icoana Maicii Domnului față în față cu ultima femeie, care a pus piciorul pe muntele Athos. În anul 385, după moartea primei sale sotii, Aelia Flaccilla, împreună cu care a avut trei copii, Ar-

cadie, Honorie și Aelia Pulcheria, împăratul Teodosie cel Mare s-a căsătorit cu Galla, fiica împăratului Valentinian. Împreună cu cea de-a doua soție, împăratul a avut doi copii, pe Grațian și pe Galla Plachida. Dintre cei doi copii, doar fiica a supraviețuit, ajungând împărăteasă. Potrivit tradiției, Mănăstirea Vatoped a fost întemeiată pe la sfârșitul secolului al IV-lea, de către împăratul Teodosie cel Mare. Odata, trecând cu corabia de la Roma, spre Constantinopol, prințesa Galla Pachida a venit în Sfântul Munte Athos, spre a se închina în ctitoria tatalui ei. Vrând să intre în biserică, femeia a auzit o voce ca de tunet, venind din icoana Maicii Domnului, numita "Antifonitria":

"Oprește-te și întoarce-te înapoi, căci eu sunt Împărăteasa muntelui acestuia. Pentru ce ai venit să tulburi linistea supusilor mei? Să stii că, de azi înainte, nici o femeie nu va mai călca pământul sfânt al acestui Munte." Credincioasă fiind, fiica împăratului s-a smerit și a plecat în graba din Sfântul Munte Athos. Icoana Maicii Domnului numita "Antifonitria", adică "Impotriva Grăitoarea", este una dintre cele mai vechi icoane ale Maicii Domnului din Sfântul Munte Athos. Icoana se păstrează încă și astăzi în Manastirea Vatoped, zugrăvită pe peretele stâng al pronaosului bisericii celei mari. Candelă ard neîncetat în fața acestei icoane slab luminată de puțina lumină ce intră

printr-o mică fereastră. Deși tradiția interzicerii intrării femeilor în Sfântul Munte era deosebit de veche, aceasta nu a fost întărită printr-un edict imperial decât spre secolele X-XI. Fiind înțeles că trebuia un părinte athonit, de ce călugării țin atât de mult la "avatonul" Sfântului Munte, care interzice accesul femeilor în interior, acesta a răspuns, zicând: "Pentru că iubesc femeile!" Cine are urechi de auzit, să audă! În întreg Sfântul Munte nu se află vreun părinte care să urască femeile, ori care să le disprețuiască. Toți călugării athoniti îndeamnă familia spre fapte cuvicioase și, cu multa dragoste, vorbesc despre mama și despre soție, despre soț, despre tată și despre copii. **(Va urma)**

Igor Mocanu

Sesiunea a II-a: Abram Room – TREI LA SUBSOL/ TRETIEA MESCANSKAIA (URSS, 1927) ■
Miercuri, 26 iunie, ora 20.00 – Cinemateca Eforie ■ Vineri, 28 iunie, ora 20.00 – Cinemateca Eforie ■ București, Str. Eforie, Nr. 2

Cinemateca Eforie – Arhiva Națională de Filme a României a lansat, începând cu 17 noiembrie 2012, un demers de revizitare a operelor cinematografice create de regizorii avangardei europene, cu scopul cercetării modului în care s-a constituit cultura vizuală autohtonă și cultura filmului în perioada de dinainte și de după naționalizarea din 1948 a producției cinematografice din România, cât și a filmelor deținute de cinematografele locale. Prima ediție a proiectului, în număr Șase sesiuni, a cuprins avangarda cinematografică franceză. Ediția a II-a este dedicată avangardei sovietice.

Sesiunea a II-a: Artiști: Abram Room, Viktor Sklovski ■ Concept și viziune curatoriale: Igor Mocanu ■ Organizatori: Cinemateca Eforie – Arhiva Națională de Film a României

La drept vorbind, cea mai stridentă incidență avangardistă din filmului lui Abram Room din 1927

Avangarda revizitată

**Avangarda revizitată.
 AVANGARDA SOVIETICĂ.**

**Sesiunea a II-a:
 Abram Room & Viktor Sklovski
 Avangarda Europeană în Arhiva
 Națională de Filme a României
 1919-1939**

este ideea amorului liber, concept teoretizat de Aleksandra Kollontai și adoptat pe larg de către autorii avangardelor istorice din anii '30, în unele spații, cum este cel românesc, generând la vremea aceea chiar un soi de revoluție sexuală în nuce. Într-un articol din 1932 publicat în revistă „unu” la rubrica „Acvarium”, Sașa Pană vorbește chiar despre „noua morală sexuală”. Suntem la un an de la lansarea revistei „Pula” și în cel al procesului lui Geo Bogza în chestiunea Poemului invectivă. Așadar, ceea ce a trezit curiozitatea și adeziunea avangardei istorice în și la filmul lui Room a fost acest aspect, legat nu atât de imaginea cinematică, ci cât de scenariu, redactat, nu întâmplător, tot de un avangardist de la Opoiaz, viitor

reprezentant al Școlii formale ruse alături de Roman Jakobson și alții, pe nume Viktor Sklovski.

Zvonul cultural e că Sklovski s-ar fi inspirat în scrierea poveștii publicată în „Komsomolskaia pravda”, de la care va porni scenariul pentru filmul lui Room, din istoria reală creată între Maiakovski, Osip Și Lilea Brik, cu care acesta colaborase cu câteva luni mai devreme, tot pentru un film de Abram Room, la documentarul „Evrei na zemlea” [Evreul pe pământ] (1927). Documentarul se voia a fi parte activă din campania împotriva antisemitismului sovietic din anii '20-'30 și fusese, cel mai probabil, creat la insistențele lui Maiakovski și ale grupării avangardiste din jurul revistei „Lef” [„Frontul de stânga”].

Ideea amorului liber din „Tretia mescianskaia” (1927) al lui Abram Room va face însă carieră în cinematografia avangardei occidentale, spre exemplu, cum remarcă undeva Malte Hagener, în „Sous les toits de Paris” (1930) al lui René Clair. Oricum ar fi, premiera filmului a stârnit destule controverse, atât în presă oficială de specialitate, cât și în străinătate. În Anglia, spre exemplu, filmul a fost interzis, cu excepția unei proiecții singulare de la Film Society pe 7 aprilie 1929. În aceeași listă, a filmelor care ajung sau nu la București, via Paris, îl include și Sașa Pană în articolul său.

Sesiunea II-a: TREI LA SUBSOL/ TRETIEA MESCANSKAIA ■
URSS, 1927, a/n, mut, Ficțiune
■ R. Abram Room ■ S. Abram Room, Viktor Sklovski ■ Imagine: Grigorii Ghiber ■ Direcția artistică: Vasilii Rahals, Serghei Iutkevici ■ Asistenți: E. Kuzis, Serghei Iutkevici

Cu: Nikolai Batalov, Liudmila Semionova, Leonid Iureniov, Vladimir Foghel, Elena Sokolova, Maria Iarotkaia

Ziceri de Dorel Schor, Israel Mai frumos ca dracul

- Nu orice previziune poate fi adevărată, dar parcă poți să știi dinainte?
- Cine are emoții stă foarte liniștit.
- Într-o configurație de proști, intelectualii au mai greu acces.
- „M-am băgat în țările ca să văd ce mai fac porcii”.
- Dacă rândunica zboară cu coada înainte, vei primi salariul mărit (de la Adrian Grauenfels).

- Bărbatul trebuie să fie puțin mai frumos decât dracul, dar mult mai bogat.
- Intrăm într-un week-end de inteligență.
- S-a cerut șoferilor ca în zilele cu viscol să nu iasă cu mașinile. Primii care s-au conformat au fost șoferii utilajelor de dezapezire.
- Pentru fiecare câștigător sunt o mulțime care pierd.
- „A fost o mare doamnă încă de când era domnișoară” (Beatrice Vaisman).
- A mincat vițelul cu fulgi cu tot!
- Pentru orice marfă proastă există cumpărători deopotrivă.

- Unii au ieșit din maimuță mai devreme, alții mai târziu și alții încă nu au ieșit.
- Frecușurile cotidiene jenează ca pantofii prea mici (Andrei Fischof).
- Musafirul stă puțin, dar vede multe (proverb rusesc).
- Ai găsit o greșală gramaticală? Poți s-o păstrezi!
- Optimismul e bun, dar singur nu-i suficient...
- Vremea țărilor ispășitori a trecut... Azi ispășitori sunt boii.
- Dacă mi-ar mai funcționa imaginația, m-aș gândi la tot felul de prostii. Dar așa... (Mihai Batog Bujeniță).
- În pădure vezi, în primul rând, uscăturile...
- Când ești prins cu mîța-n sac, nu da vina pe sac.
- Prosta se plătește la orice nivel.
- Nu trebuie să fii preot ca să construiești o catedrală... Și un arhitect e bun.
- N-a folosit capul din dotare...

Maria Cristina Călin

clasa a XI-a, Liceul de Arte
„Bălașa Doamna” Târgoviște

O mare de petale... roșu sângelui... o viață...

Un boboc... prima rază de soare a unei zile... ciorchinele cu o mie de boabe... timpul se scurge încet... Bucuria te părăsește. Nu mai ești copil.

În tine arde nerăbdarea... o floare puternică ce se va mistui din străfunduri. Îți va da putere. Ești dependent. Te crezi un zeu. Lumea e a ta.

Bobocul se deschide... Dragostea radiază din miezul lui prelingându-se peste sufletul tău ca mătasea... Lanțurile de fier îți mângâie inima. Nu ești rănit. Cu

Un trandafir...

fiecare bătaie, cu fiecare picătură de sânge cald ce-ți clocotește în vene renaști. Suferința rămâne în adâncul tău. Ești puternic. O ascunzi... trădarea... razbunarea supremă.

Un trandafir... alb precum primii fugi de nea căzuți într-o noapte de decembrie... rece așemenea primei atingeri a buzelor fierbinți într-o seară de mai, sub clar de lună... pasiunea ultimilor ani ai adolescenței te hrănește.

Fericirea dispăre... săruturile devin din ce în ce mai fade... Rămăi singur. Un vâl negru coboară peste ochii încă tineri... fla-

căra din sufletul tău se stinge... Un adult... simți cum mori pe dinăuntru... ultimele zile... ultima îmbrățișare inocență, tandră... ultimul ceas al trandafirului... ceea din urmă suflare a libertății... sfârșitul adolescenței.

Ludovic al XIV-lea

O zi, o noapte, o viață

Anton Gagi

Obişnuiam să fac așa de mult timp. Era felul meu de a-mi controla subordonații. Plecam intempestiv fie de acasă, fie de la birou și după câteva zeci de kilometri ajungeam la... locul faptei, adică acolo unde grănicerul topește timpul, pentru că el nu știe când e noapte sau zi, ci doar unde este hotarul, de unde începe respirația țării, unde ai lui, cei pe care-i poartă în inimă, trudes, iubesc sau se odihnesc. Pentru grănicer țara e orizontul permanent de sub ochii lui, îmbrățișarea aceea eternă dintre cer și pământ, sau dintre marea cea mare și luna plină, o portocală în mâna universului. Obişnuința mea era de fapt starea prin care comunicam cu cei ce mă făceau să trăiesc bucuria de a deschide ușa prin care patria pătrundea în sufletele celor care-i zidesc ziua de mâine. Era o noapte de smoală, dacă-mi întindeam mâna în aer nu-mi vedeam vârful degetelor. Nu era nevoie să mă însoțească nimeni de la subunitatea în raionul căreia mergeam, pentru că știam potecile, cărările și bornele după mirosul pe care-l lăsau în aerul dimineții de primăvară timpurie. Avem în fața ochilor și locurile în care ar fi trebuit să găsim posturile în misiune. Singur, singur (așa gândeam eu că e cel mai eficient control inopinat), dar știam parola pentru ziua respectivă, îl întrebam într-o doară pe

locotenentul Sturzu, comandantul de subunitate ieri pe la prânz, altfel riscam să fiu tăvălit. Am lăsat mașina lângă cimitirul părăsit, reper de cruci albe și pietre sub care zac trupuri și amintiri. Apoi la adăpostul nopții am pătruns pe drumul de care. Îmi propusesem ca, până când se ivesc zorile să verific cel puțin două sau trei posturi pe locul de serviciu. Pământul sub tălpile bocancilor mei mi se părea ca un aluat, din care obișnuia mama să-mi prepare o pâine ce mirosea a grâu proaspăt sau a flori de mac. Îmi era prieten, dar și dușman pentru că umezeala din trupul său mă întârzia din drumul către ținta pe care o aveam. Undeva în dreapta zăream luminile de la șantierul naval, în stânga străluceau neoanele din punctul pentru trecerea frontierei, iar eu mergeam printre aceste lumini ca un boț de întuneric către o zare ascunsă vederii mele, dar bănuieț unde. Nu aveam la mine armă sau lanternă, aveam doar mintea care nu-mi dădea pace, făcea fel de fel de planuri, și mai aveam...da, inima pe care o simțeam cum caută în piept un loc pentru odihna de care avea nevoie. Era îndeajuns? După mai bine de jumătate de oră de mers pe poteca pe care doar o bănuieam prin întuneric, ajuns la întretăierea a două canale de irigații, aici, după știința mea ar fi trebuit să dau peste un post, dar...am dat

doar peste o liniște care-mi răsună în urechi ca o melodie pe care nu o înțelegem. Am mai parcurs câțiva zeci de pași și deodată am auzit un zgomot în stânga mea...Stai parola! Mi-a răsunat în urechi strigătul grănicerului care, cu siguranță mă ghicise, îmi intuise silueta prin negura nopții și avusese timp să ocupe o poziție avantajoasă pentru a mă opri din drumul meu. Am pronunțat parola și deodată am deveni șef și subordonat. Nu era singur, al doilea grănicer ocupa un loc de serviciu la distanță de douăzeci de metri de noi.

-De ce nu ești acolo la întretăierea celor două canale de irigații? Nu acela era locul de serviciu?

-Da, dar v-am văzut silueta și am executat manevra pe care ați văzut-o, mi-a spus grănicerul sigur pe el.

-Tu glumești cu mine ostaș, cum să mă vezi pe întunericul ăsta? Întrebarea mea nu l-a derutat deloc, ci...

-Domnule comandant, stați aici în locul meu așa cum m-ați găsit pe mine, iar eu am să merg la treizeci de metri pe direcția pe care ați venit dvs. Avusese dreptate, chiar așa în întunericul acela pe care puteai să-l tai cu cuțitul, am zărit silueta ostașului, iar eu care am așteptat să mă izbesc pe traseu de un grănicer neatent!

-Cum e? am întrebat după ce am primit răspuns la alte întrebări tehnice (cine le-a dat misiunea, ce anume le-a spus concret, când au ajuns pe locul de serviciu etc.).

-Pe întuneric intens e riscant să executăm misiunea în mișcare, v-am arătat că din punct fix avem șanse să observăm totuși ceva, pe când din mișcare am fi putut da nas în nas cu infractorii. Avea dreptate. De la acel grănicer am învățat că niciodată la frontieră nu știi totul, permanent ai ceva de învățat și încă de la cei care abia trecuseră în clasa a doua a grăniceriei. Următorul post ►

► trebuia să-l gădesc la aproape un kilometru de locul în care promisem o lecție de grănicerie. Traseul meu trecea numai pe o potecă paralelă cu linia de frontieră, nu mă puteam abate pentru că riscam să mă rătăcesc, reperele mele, luminile despre care vorbeam la început nu mai apăreau la orizontul nopții, la singurul reper îmi rămăsese mintea unde derulam traseul pe care-l urmam și pe care-l văzusem de zeci de ori pe lumină. După aproape o jumătate de oră de mers am pătruns într-o vale care peste o lună avea să devină un colț de rai, după ce avea să se umple de vegetație și de flori. O aripă de vânt primăvărată a adus spre mine...sunete. Erau voci omeneste, șoapte și nu erau ale ostașilor pe care speram să-i gădesc pe locul de serviciu, ci...da, era și o voce de femeie. Echipamentul meu era unul adecvat misiunii pe care o efectueam, așa că mi-am unit trupul cu pământul chiar în locul în care mă aflam, orice mișcare ar fi putut deconspira prezența mea în acel loc. Grănicerul care mi-a dat o lecție avusese dreptate. De la nivelul solului am sesizat mișcarea a două siluete care aveau direcția de mers chiar spre mine. Nu-mi puteam da seama la ce distanță de frontieră eram, intuieam doar că sunt la câțeva sute de metri...două, trei, poate mai mult, deci acele două siluete veneau de pe teritoriul statului vecin. Așa că...nu trebuia să aștept să intervină un alt post aflat în apropiere pentru că riscam să-i pierdem. Fără să-mi propun, devenisem și eu un post în dispozitivul de pază al lui Sturzu. În momentul în care cele două siluete au ajuns la câțiva pași de locul în care mă aflam mi-am auzit vocea pronunțând...

„Stai, stai ca trag!” De tras nu avem cu ce pentru că nu eram înarmat, dar vocea era hotărâtă, pe efectul surprizei contasem, ar fi putut fi o armă mai adevărată

decât cea adevărată. Siluetele au incremenit de parca instantaneu fuseseră turnate din întuneric. Trebuia să mă apropiu, să simulez că-i percheziționez, deși era deosebit de periculos pentru că nu aveam nici lanternă, dar apropiindu-mă de cele două siluete am incremenit, aveam în fața mea o pereche umană, un bărbat și o femeie, în aproape douăzeci de ani de grănicerie nu reținusem la frontieră o femeie, infractorii „mei” fuseseră numai bărbați. Dar...” pentru orice există un început”, mi-am zis, în timp ce le-am arătat în ce direcție s-o ia. N-au priceput. Am priceput eu însă că erau străini, așa că le-am zis în engleză „go way”! În zori am ajuns cu ei la subunitate. Locotenentul Sturzu care era la continuitate a devenit stană de piatră când m-a văzut intrând pe poarta subunității însoțind două persoane străine. Deși eram obosit, plin de noroi, înfometat, doream cu ardoare să discut cu acei oameni, simțeam că voi avea ocazia să aud o poveste terifiantă a două destine...

„Suntem albanezi, absolvenți ai facultății de arhitectură din Tirana, iată, avem aici lucrările noastre (au întins pe masa la care mă aflam schițe, proiecte, desene, picturi pe care le aveau într-un rucsac). Am plecat pentru că nu am mai suportat teroarea la care sunt supuși tinerii din țara noastră, am lăsat acolo părinți, prieteni, amintiri, viața noastră de până acum, am luat cu noi speranțele și gândurile de viitor pe care dorim să le împlinim oriunde, chiar și aici în țara dvs.” Îi priveam cu admirație, dar și cu milă, pentru că știam ce-i așteaptă, să-i predau grănicerilor din țara vecină, așa prevedea acordul de frontieră. Cu admirație îi priveam pentru curajul de care au dat dovadă, acela de a trece mai multe frontiere pentru a fugi de prigoană spre libertate. Știam ce înseamnă libertatea, pentru că eu însumi simțisem pe pielea mea

lipsa ei, iar de ceva timp, firav încerca să mijească și pe plaiurile noastre. Povestea lor îmi răsună în urechi ca un ecou al propriei mele dureri și neîmpliniri. M-am admonestat în gând pentru că m-am aflat întâmplător în cale libertății lor, aș fi vrut să fac ceva și să dau timpul înapoi, până la momentul interceptării celor doi fugari, iar ei să mergă cu Dumnezeu acolo unde doreau sau puteau să-și împlinească destinul. Mă gândeam că, dacă Sturzu nu m-ar fi întâmpinat la poartă și aș fi discutat cu ei i-aș fi îndemnat să... mergă încotro doreau. Fără să vreau ochii mi s-au umezit. Mă străduiam să ascund acest lucru, dar în același timp voiam să mă pedepsesc, pentru că într-un moment nepotrivit am fost într-un loc nepotrivit și am frânt două destine. Până la urmă ce faptă gravă săvârșiseră? Au căutat doar libertatea, iar eu cu obișnuințele mele i-am îndepăratat și mai mult de libertate. Pentru prima dată în viața mea de grănicer eram nemulțumit de acțiunile mele, de demersul făcut, de perspectiva neagră a acestuia, de mine ca persoană, de sistemul pe care-l slujeam, pentru că nu avea nicio breșă pentru acest gen de oameni care încălcau doar reguli umane, nu pe cele sociale, iar aceste încălcări nu loveau cu nimic interesele societății. Nu, nu mi-am încălcat principiile. Cei doi albanezi au fost returnați grănicerilor vecini așa cum prevedea acordul de cooperare. La despărțire când semnam procesul verbal cu grănicerii vecini, am mai avut puterea să privesc spre ei...doamne ce am citit în ochii lor..., nu am să uit niciodată și acum acei ochi mă urmăresc în peregrinările mele prin viață. Dacă i-aș mai întâlni vreodată le-aș spune doar că... eu înainte de a fi om, atunci am fost un slujbaş al statului, și nu luam decizii în numele meu, ci în numele lui. Eu nu eram Ludovic al XIV-lea să spun „Statul sunt eu!”

**Ștefan Lucian
Mureșanu**

În anul 1914, George Bacovia publică o poezie cu un înțeles tănuitor, distribuită în două catrene, sub un titlu al inversului existențial, o cu totul altă pregătire a omului elevat, care se destăinuie celor inițiați. „Altfel” este dorința de a explica că omul poate trece, prin voia necunoscutului, într-o altă dimensiune, cea a cunoașterii, a înțelepciunii. Este o cale a întunericului luminată de gândirea profundă a fiindului elevat: „Omul începuse să vorbească singur...” nu este oare începutul începerii noii „Faceri”?, noua ordonare a Haosului pe care omul-poet o simte! Oare singur, poetul-om nu are ca și divinitatea puterea absorbirii cuvântului pe care îl exprimă? Bacovia, luminat și călăuzit de umbra sa spune că „omul începuse” în taina trecerii timpului „să vorbească singur”, nu în singurătate, ci tuturor acelor care știau să îl asculte. Înțelepciunea din Înalt coboară și prinde în jocul ideilor pe cei pregătiți să întâm-

Artă a sensului codificat în poezia bacoviană „Altfel”

**Motto: Omul începuse să vorbească
singur... / Și totul se mișca în umbre
trecătoare – (George Bacovia, „Altfel”)**

pine lumea nevăzută a formelor în cuvinte. Formele sunt imagini ale imaginației literatului, iluminări zădărnice în teluric pentru o preîntâmpinare a senzațiilor. Greutatea obsedantului metal bacovian dă veșnicia cerului încărcat de nevoile faptului fiindual al omului profan, căzut, însă literatului îi ardeau cu lumina soarelui vieții ideile lucide ale vindecării și menținerii purității prin sens al poetului-om. Bacovia a venit în lume ca un hrismos, ca un curățător de rău. Boala se va instala în totalitatea ei în trupul său, ca un gest de răscumpărare a semenilor, însă mintea lui va străluci în Infernul pe care numai el îl vede: „și totul se mișca în umbre trecătoare...”. Ne punem întrebarea: despre care om al trăirilor lui vorbește poetul aflat la penultima lui venire pe pământul ispășirilor? La cel de după Potop sau la cel pe care el îl va întâlni în drumul său spre ultima viață telurică!

Dacă citim doar primul și al treilea vers al primei strofe a poeziei,

vom observa că omul vorbea cu el însuși nu pentru că se afla singur, ci pentru faptul că lumea se dorea singură stăpânită de întuneric. Era un timp al spuselor, nu a oricăror vorbiri, ci al dorinței de exprimare, poate chiar timpul rugăciunilor când de teama întunecimii cerului omul căuta iertarea și, de aceea, creierul său ardea „ca flacăra de soare”. Sugestivă, metafora bacoviană deschide cel de-al treilea ochi și lasă ca omul să vadă și să simtă adevărul prin teamă. Cine putea acum, cu milostivenia lui, să fie în creierul său decât lumina divină care ardea răul, risipindu-l. Cine avea puterea să ardă fără să ucidă, decât Divinitatea? Semnul arderii este văzut doar de poetul-om, literatul care își unește în vâltoarea mișcărilor astrilor ideile gândite, zvârcolite și strânse apoi în creierul care se aprinde pentru a lumina lumea deșartă. Titlul poeziei poate sugera sosirea timpului „Noii Ere”, când inima se va dori umplută cu spiritul

divin, iar creierul să ardă incandescent în fiindul aleșilor unei lumi a ideilor mărețe.

Lumea în care Bacovia a creat l-a considerat un neînțeles, un prea întunecat al erei pe care ei și-o credeau luminoasă ca materie, nu și ca nevăzut incandescent. Venirea lui în lume a fost în plină zi, când soarele văzut încingea cu bretelele razelor lui spațiul terestru, în calculul de viață al Celui Luminat. El va dori toată viața sa căldura soarelui, simțindu-se atras de binefacerea acestuia, însă trupul său, atins de boală la vârsta de 33 de ani, va ceda marilor solicitări nervoase și va fi internat, pentru prima dată, la Sanatoriul dr. Mărgăritescu din București. De atunci, sufletul lui va urca din întuneric în lumină și va desăvârși omul ca poet al umbrelor și al obsesiei cenușii, sub greutatea metalului plumb, al cărui sens este alunecarea lentă în moarte a oamenilor, a lucrurilor și a lumii, a destinului universal. „Și totul se mișca în umbre trecătoare”, vizualizează sugestiv

► neînțelesul existențial al lumii care coboară și tot coboară în întunericul fără margini, fără dorința de a găsi răgazul explicării menirii omului ca trăitor și nu ca ființă. Care sunt marginile trăirii și limitele învățării din viață? Umbra este dublul mișcător al fiindului teluric, semnul întunericului, al neînțelesului pe care poetul-om l-a descifrat și l-a încifrat în existența literatului. Doar el cunoaște taina venirii și trăirii, el știe că în matricea sa trebuie să urce, de fiecare dată din cele nouă coborâri, greul nevoilor gândirii, înțelepciunea, altul decât cel care a fost. Hrismos al lumii, Bacovia umbrea existentului lumii pentru a-i putea urmări în taină evoluția, pentru că sensibilitatea versului său cuprindea răul care îi secera elanul. În rău, a înțeles poetul, omul decădea, iar cele nouă drumuri, care trebuiau să ducă spre „Noua Eră”, a superiorității prin gândire, deveneau din ce în ce mai dificile, multiplicându-se și întârziind devenirea în sacru. Cerul „de plumb” era acoperământul prin care omul era obligat să gândească. Numai în nopți, unde se mișcau umbrele, omul putea să cadă stării de meditație, de analiză a răului și căutării izbăvirii prin inițierea în bine.

Pronumele negativ „nimic”, cu sensul de primejdios, închide brusc tentația de a găsi vreo scăpare omului, fără

căință, din toată această formă de a exista. Pustiul, care se tot mărea, aduce în sufletul profanului teama de moarte, afectat fiind în cele din urmă chiar unul dintre organele vitale ale trupului, pentru că și natura, cu „noaptea lui amară tăcuse orice cânt”, va suferi în sinestezia amară. Va fi un gust simțit în umbra care îi va jelui trăirea. Stările și evoluția hepatică în trup ne duce la naturalismul interpretărilor realiste ale curentului literar, împletit în sugestia și viziunea măiastră a poetului, care se simte copleșit de toată lupta cu nevoile omului de pe Pământ. El are puterea să-l vadă oriunde în Univers și să-i urmărească existentul, pentru că „învinețit de gânduri, cu fruntea în pământ, / Omul începuse să vorbească singur...”. Îi vede durerea și teama prin manifestarea plecării frunții în pământ, însă îi simte și neîncrederea din suflet că se va putea schimba ceva în viața lui fără de care el să nu se căiască. Atât de speriat va fi omul, încât lumina cu greu va putea ajunge la profan, pentru că la un moment dat însăși umbra lui îl va părăsi.

Dacă în primul catren Bacovia alternează, prin rimă, al doilea și al patrulea vers, sugerând neperecherea, ca fapt al venirii și tânguirii omului, în cel de-al doilea catren poetul apropie această alternanță, sudând prin idee sugestivă, rezultatul neînțelegerii adevăratei misiuni a

omului pe Pământ. Este, poate, tocmai ceea ce am crede că ar fi dorit să transmită prin poezie, ca un mesaj, poetul și anume, moartea neinițiatului, care va rămâne singur, petrecut în noaptea veșnică, până la semnul nelipsit al meditației ce îl va duce spre noua evoluție, cea superioară, spre divinitate.

În poezie, Bacovia folosește doar de două ori cuvântul articulat „omul”, ca pe ceva foarte cunoscut planului său de cercetare, identificat, de multe ori ca un rezultat al unui fiind de excepție, care se tânguia și dispera de toată întâmplarea naturii. De undeva, poetul îi urmărește întreaga sa evoluție, însă nu îl compătimentește pentru că este dreptul divinității să îi audă cu adevărat tânguirea. El este singur între semenii săi solitari, poetul sugerând ideea că divinul nu îl părăsise, pentru că îl lasă să vadă umbrele de oameni în noaptea care poate deveni veșnicie. Cerul de plumb „domnea”, se spune în poezie, iar imperfectul verbului este folosit pentru a sugera că într-o zi cu întunericul se poate sfârși, făcând loc luminii, nu se știe însă de când noaptea a coborât peste pământ și oameni. Nu păcatul adamic constituie grava noastră pierdere, ci fausticul conștient al vinderii, de dragul lumescului, a sufletului căreia divinitatea supremă îi dorește întoarcerea în matricea din care l-a desprins, dăruindu-l trupului, tem-

plul creației sale. Acolo unde este pustiu este și meditație, este un loc al întâlnirilor lumilor în dimensiuni. Faptul că „omul începuse să vorbească singur...” este îmbucurător pentru că atunci zadarnicul pune capăt împrăstierii ideilor, adunându-le într-o singură cupă, cea a meditației spre divin. Acest om, atât de cunoscut stihitorului, este în totul lui poetul, despre el și despre ce va fi cu el vorbește literatul atunci când intră în dimensiunea divinului.

Când creează, creierul lui devine incandescent și lumina creației sale se îndreaptă spre nemurirea ideii stăpâne pe neant și pe materia eternă, cuvântul. În afară de cuplul patern numai literatul, parte a divinei idei, poate crea singur și să vorbească cu el însuși, pentru că dialogul se poartă între văzut și nevăzut. La Bacovia, „pustiul” întotdeauna a creat în vers nemurire și a lărgit orizonturile gândirii dilatând în nemurire existența. Noaptea este „amară” pentru că dorul „tăcuse orice cânt”, întunericul dezvăluie umbre și învinețește gândurile care apasă fruntea poetului-om „în pământ”.

În concluzie, termenul „altfel” ne destăinuie existența unui sine necunoscut, poate chiar depărtat de fiindul teluric al celui care este dat să creeze, să lege ideile de cuvânt.

Dan Caragea

Să trecem acum și cel din urmă prag, acela al panviziunii niramienne.

În 1508, sub oblăduirea aprigului papă Iuliu al II-lea, Michelangelo (care începuse să se iscălească, de pe atunci, și „sculptor”) avea să înceapă, cu mărturisită caznă și în contra imboldurilor sale lăuntrice de „cioplitor” decorarea tavanului Capellei Sixtine de la Vatican, operă murală încă fără egal în întreaga istorie a picturii.

Doar Michelangelo a mai putut, după cincisprezece ani, să se întrecă pe sine când, la stăruințele lui Paul al III-lea, s-a decis să picteze, în 1537, Judecata de Apoi, colosala frescă ce acoperă peretele din fund al capelei. Patru ani i-au trebuit lui Buonarroti să-și desăvârșească zisul, ducându-l dincolo de hotarele bănuite ale cutizanței artistice. Pretutindeni vedem antropomorfismul său exacerbat și energetic: o supralume de atleți musculoși și goi, triumfători sau damnați. Nimeni până la el, și mult timp după aceea, nu a mai îndrăznit să izgonească din cer „moliciunea” cucernică și temătoare, izvorâtă din simțământul creștin al ființei, și să o înlocuiască cu „vigoarea” paranoidă și sfidătoare, născută din propria-i Biblie despre Om. La Michelangelo, personalismul energetic, dacă îmi este îngăduită expresia, atinge plinătatea sa artistică.

Patru sute de ani mai târziu, Constantin Brâncuși va „detrona” grandi-

locvența renașcentistului, opunându-i cu îndârjire o nouă paradigmă a măiestriei sculpturale, înlocuind antropomorficul cu scheumorficul. Altfel zis, arta sa va coborî în abisurile minții și simțirii, pentru a scoate la lumină Ideea și Simbolul îngemănate în universalitatea Formei. Răspunsul lui Brâncuși, ca și cel al lui Einstein pe tărâmul fizicii, este, astfel, o nouă formulă.

Die Gottesformei [Formula lui Dumnezeu] ar trebui privită începând cu planul al doilea, unde Romeo Niram plasează un diptic creaționist (aceiași șasiu pe dos, ca și în Legea relativității): față în față, stau acum religia și știința. În partea dreaptă a acestui „tablou în tablou”, pictorul a figurat, după tavanul Capellei Sixtine, nașterea lui Adam, a primului om. În stânga însă apare Dumnezeu (cred că acesta ar fi cuvântul potrivit), cu un chip deloc renașcentist, și care slobode formula einsteiniană a energiei. Ambii Dumnezeii sunt înconjurați de suite de pubere și prunci. Suntem, neîndoios, în față unei erezii (artistice). Să fie vorba doar de un capriciu? Firește că nu. Face-rea Lumii după Niram este, la el, dublă, rod al Perechii Supreme (mas-

culinul și femininul ca arhiprincipii) și care dă naștere Universului fizic (materie și energie), Universului noetic (religie și știință) și Universului uman (trup și suflet). La Niram, energia, știința și alma (sufletul) sunt feminine, în timp ce pământul (materia), sacrul (religia) și trupul sunt masculine. Iar Universul, ca și Omul, nu este altceva decât germinarea acestor interferențe.

Îmi veți îngădui acum să transcriu, după priceperea mea, această Geneză niramiană în șase timpi (ceasurele figurate în fundal).

La început a făcut Dumnezeu un ou mic, dens și fierbinte. Ceasul întâi.

Și spațiul era netocmit și gol. Întuneric era pretutindeni.

Și a zis Dumnezeu: „Să fie lumină!” Și a slobozit formula energiei în gol. Oul a explodat și lumina s-a despărțit de întuneric. Ceasul al doilea.

Și a văzut Dumnezeu că energia este bună, iar aceasta s-a prefăcut în materie.

Și s-a născut prima stea, apoi o alta și alte mii și mii. Era Anul Nou al Universului. Ceasul al treilea.

Și s-a născut mai apoi și Pământul. Uscatul l-a numit Dumnezeu pământ,

mânt, iar adunarea apelor le-a numit Dumnezeița mări. Era la sfârșitul lui septembrie. Și au văzut Ei că este bine. Ceasul al patrulea.

Apoi i-a zis Dumnezeu Dumnezeiței: „Să dea pământul, cu voia Ta, verdeață: iarbă cu sămânță într-însa, după soiul și asemănarea ei, și pomi roditori, care să dea fruct cu sămânță în ei, după soi, pe pământ!”. Și așa a fost.

Pământul a dat, cu voia Dumnezeiței, din sine verdeață: iarbă, care face sămânță, după soiul și după asemănarea ei, și pomi roditori, cu sămânță, după soi, pe pământ. Și au văzut Ei că este bine. Ceasul al cincilea.

Apoi a zis Dumnezeu Dumnezeiței: „Să mișune, cu voia Ta, apele de viață, ființe cu viață în ele, păsări să zboare pe pământ, pe întinsul tăriei cerului!” Și așa a fost.

S-au născut apoi animalele cele mari din ape și dinozaurii pe pământ. Era pe 26 decembrie, dar dinozaurii au dispărut după patru zile, căci erau prea mari și au văzut Ei că nu era bine. Și așa a fost.

Și a zis Dumnezeu Dumnezeiței: „Să facem om după chipul și asemănarea Noas-

► tră, ca să stăpânească peștii mării, păsările cerului, animalele și toate vietățile care se târăsc pe pământ și tot Pământul!”. Erau opt minute până la miezul nopții, în ultima zi a anului.

Și l-au făcut pe bărbat după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, și au făcut-o pe femeie după chipul și asemănarea Dumnezeitei. Și apoi le-au zis: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți Pământul și-l supuneți; și stăpâniți peste peștii din mări, peste păsările cerului, peste toate animalele, peste vietățile care se mișcă pe pământ și peste tot Pământul!”. Ceasul al șaselea.

Și au sfârșit Dumnezii în ceasul al șaselea lucrarea Lor, pe care au făcut-o; iar în ceasul al șaptelea S-au odihnit de toate muncile Lor, pe care le-au făcut.

Istoria Lumii se petrece, în această „apocrifă” Geneză, condensată într-un an pământean, pentru că, pe pânză, avem de-a face cu o „aproape sincronie”. Fundalul este, la Niram, însăși Universul unde percepem figurate spațiul curb (cu primitive geometrii romboidale și radiante, ca pe covoarele oltenesti), timpul infinit (prin reprezentarea celor șase ceasuri), big bang-ul lui Gamow, și Suprema zeități a Creației (principiul prim, feminin, Eva) odihnindu-se, cu spatele, și reflectată în propriu-i spațiu. Dumnezeu biblic nu aparține acestui Univers fizic, ci doar aceleia „povestit”, din mitul uman, creaționist.

În planul întâi al tabloului, Romeo Niram

transpune brâncușianul Început al Lumii, pictat ca și în Cosmos. Pe el, în oglindire, se zăresc tablele lui Einstein (Noul Moise), cu întâia Lege a Fizicii și degetul dictator al Ființei supreme (notăm, în treacăt, că referirile la mâna sau degetul lui Dumnezeu au fost „șterse” în traducerea grecească a Vechiului Testament). Indirect, Niram proclamă aici o lume nouă și un crez renovat. Pe viitoarea pânză a reprezentărilor umane (dipticul) se vor întipări poate, cu vremea, noi plăsmuiri în locul vechilor „icoane” caduce, deja deteriorate pe la colțuri. Dar omul va continua să viseze, să creeze, să spere. Oricare ar fi răspunsul său la acel „Încotro ne ducem?”.

Hologramă este un tablou înșelător, căci spune mai mult decât arată. Pe pupila unei ochi imens (un ovoid) sunt reprezentate Oul lui Brâncuși și formula $E=mc^2$. Dar titlul ne îndeamnă să privim mult mai adânc.

În 1947, Dannis Gabor a descoperit principiul matematic al holografiei pentru care a și primit premiul Nobel. Dar confirmarea nu a venit decât târziu, în 1965, prin inventarea laserului. Acesta emite un fascicul de raze ale căror unde au aceeași frecvență (este lumina cea mai pură de care putem dispune). Când două raze se interferează, se produce o alternanță de ondulații luminoase și întunecoase și care poate fi înregistrată fotografic. Dacă o rază este reflectată de un obiect, să spunem de Oul lui Brâncuși, con-

figurația rezultantă, extrem de complexă, produce holograma ovoidului.

Pe placa fotografică (pupila, la Niram) lumina provine din două surse: direct, de la ovoid, și indirect, printr-o oglindă ce deviază spre placă (pupila) un fascicul de raze provenit de la ovoidul primit. Reprezentarea ovoidului poate fi reconstituită cu ajutorul unui fascicul de laser. Astfel, ne apare, proiectată în spațiu (și ca atare văzută), o imagine tridimensională la distanță de placa fotografică (ochiul, la Niram). Așa cum se știe, proprietatea de bază a hologramei este următoarea: dacă holograma ar fi distrusă, atunci orice părticică a ei, fie și infimă, ne-ar permite reconstrucția ei integrală. Întregul se află deci în fragment, după cum timpul se concentrează în moment.

Regăsim o serie de considerații interesante la David Bohm, dar mai ales la neurologul Karl Pribram, care preia acest model descriptiv pentru a înțelege funcționarea creierului. Pribram crede că impulsurile nervoase se manifestă prin unde lente care permit procesarea matematică în structurile adânci ale creierului. Un rol fundamental l-ar juca aici neuropeptidele, macromolecule descoperite cu mai bine de douăzeci de ani în urmă și încă în studiu. Mai mult, Pribram afirmă că informația este distribuită în creier ca o hologramă. O astfel de reprezentare holografică ar explica faptul că memoria nu apare localizată ci distribuită în

creier, permițând asociații informaționale „bizare”. Sincronicitatea, coincidența gândurilor devin astfel normale într-un univers holografic dotat cu inteligență.

„Teoria holografică, după cum notează Solomon Marcus, aduce aminte de ideea lui Pierre Teilhard de Chardin privind reprezentarea noosferei sub forma unei pânze planetare invizibile a conștiinței în evoluție. La frecvențe care în mod normal nu sunt percepute, apar aspecte noi ale realității. În artă, universalitățile ar putea reflecta realități fundamentale de simetrie, frecvențe, relații de fază la care creierul nostru răspunde” (cf. Provocarea științei, București, Editura Politică, 1988, p. 116).

Iată de ce „metaforele” lui Niram sunt tot atât de adevărate ca și cele ale religiei, filozofiei sau științei, iar arta lui apare ca un tulburător eseu. La urma urmei, la stăruitoarea întrebare: „Nu sunt oare reprezentările cerebrale o anume stare a Universului?”, Niram nu șovăie în răspunsul său afirmativ. Brâncuși și Einstein, puteau, neîndoios, „să comunice”. Acesta este mesajul major al expoziției sale.

Cu această ultimă vizionare întregitoare a picturii niramene, atingem, cum am mai spus-o, o bornă nouă în prea vastă și deconcertanta artă postmodernă. Romeo Niram este, oricât de timpurie și riscantă pare aceasta apreciere, un vizionar. Ispită a nebuniei lucide? Nu știm...

Criticul propune, iar publicul dispune. Și așa va fi.

Ioan Lilă, Franța

Poeme cu ceasuri și flori

O scriitoare din Romania (Cîmpina prahoveană), Diana TRANDAFIR, pe care nu am avut onoarea să o cunosc, ca să-i sărut mîna cu venerație, a publicat două volume de poezie, care nu numai că m-au încîntat cu profunzimea sensibilă a autoarei, dar mi-au și redat încrederea în perenitatea artei poetice pe plaiul nostru Mioritic! Mai au timp poetele să se dedice poeziei? Casa, muncile zilnice, copiii... Ei bine, cînd talentul este incontestabil, poeta se detașează de condiția ei feminină și scrie. Și bine face!

Ziceam că este bine că se scrie mult în Romania. Parcă o mulțime de scriitori au stat ascunși în spatele operelor lor. Eu nu sînt critic, nu am orgoliul ăsta, cum, de altfel, nu am nici un orgoliu! Îmi place să mă plimb pe străzile zilei și să fiu întrebant cît este ora. Dacă am norocul ăsta; dacă nu, nu, îmi văd de drum. Mai ales că nici nu am ceas!

Cele două volume au titluri semnificative pentru valoarea lor: „Translucide” și „Poeme cu ceasuri și flori”. Să începem cu primul, care este, la fel ca și celălalt volum, structurat în trei capitole, deși ele nu reușesc să spargă unitatea tulburătoare a volumului: „Altă ninsoare”, „Inteligența umbrei” și „Doamna cu rozariu”. Și iată de ce: pentru că alta este, de fapt, esența intimă a volumului structurat în tematici pline de grație. Oglinda, de exemplu, cu toate tainele ei ne-

înțelese, în care ne pierdem pe noi înșine și ne regăsim parcă mai diafani! Și iată poeziile: „Ocean” – „albul oglinzii”, „Ego” – „Nu mai rămîne decît apa oglinzii/ rece și grea”, „Nocturnă” – „secunda întoarsă pe dos”, „Nume” – „lumina se unduiește”. Alte poezii sînt picturale: „Roata” – „culorile ar cădea peste lucruri”, „Finis” (opus corona?) – „Pe glezna dreaptă înfloriseră/ cîteva lacrimi”, „Poezie” – „aplic un strat subțire de/ iluzie”, „August” – „holda seamănă tot mai mult/ cu singurătatea luminii”, „Situatie limită” – „Cădeau norii din cer/ ca niște sfinți alunghiți/ de pe rama orizontului”, „Pastel matinal” – „rănile boltite ale dealului/ sînt înflorite”, „Frică” – „alături se întinde cîmpul/ cu floarea soarelui/ sus cerul cu nori cenușii”, „Policrande” – „Pictînd așteptarea/ pe sînii rebeli”. Trimiteri subtile la cultură: „Strigătul” la Brîncuși – „Strigătul cocoșului/ umple golul cu lumină albă”, „Singurătate în cafenea” la Edgar Allan Poe – „Never more”, „Reglare de conturi” la Proust – „pagina cu salcîmi/ dați în floare”, „În ceasul al doisprezecelea” la Gide – „pentru o clipă m-am oprit din scris/ la: Constantin Trandafir c

fără nici o ezitare, dar cum să o rănesc în felul acesta pe grațioasa scriitoare Diana Trandafir? Și iată poeziile: „Veșmînt”, „Somn”, „Spectru”, „Întîlnire”, „Altă ninsoare”, „Noapte”, „Spectacol”, „Copilărie”, „Visul”, „După nuntă”, „Don Quijote”, „Istorie”, „Natură moartă”, „În van”, „Vameș”!

Și citez la întîmplare, pentru a nu crea senzația că alung fluturii din aerul gîndirii: „Lucrurile privesc obosite/ de prea multe nașteri/ somnul începe în ele/ trece dincolo de mine/ prin sita îngerilor/ încearcă să nu mai existe/ decît prin venele lor albastre/ fragile/ de pe la tîmple.” („Spectru”) Și o altă poezie, care nu are nevoie de comentariul meu: „Piatra și marmura/ își scot inima la vedere/ Ca un soare alb trimite săgeți/ ce se strecoară în retină/ Lumina îngheagă arcul de triumf/ se unduiește în torsuri/ în bărbii încîlcite/ în sîni și pe pulpe/ în vis de zeițe și zei nenăscuți// Inima parcă începe să tremure.” („Michelangelo”)

„Unelte și inorogi, sentimente. Miresme amare”

„Oare cum e să fii/ căutător de comori/ printre ruine?” Aici este cheia, în aceste trei versuri, pentru a descoji aceste fructe și a le gusta miezul savuros. O minimă observație, dar esențială: cifra trei are o semnificație magică pentru Diana Trandafir. Nu la sfînta treime mă refer, ci la acel principiu care nu concepe, pentru a nu cădea, mai puțin de trei picioare la o masă.

Mărturisesc cu emoție că sînt deja bătrîn (de vreo zece minute!) și că îmi scriu cu disperare cărțile (bune, rele – nici nu mai are importanță, pentru că nu mai pot să le public, și mai sînt și sărac pe deasupra și pe dedesubt!). Și, cu toate astea, cele două volume m-au captivat de la primele versuri, așa că am lăsat totul la o parte și m-am delectat cu aceste poezii după principiu (nefilozofic !), care susține că prima impresie contează! ►

Florin Nițulescu

Ne-am revăzut întâi pe seninul creștetului grizonat, apoi ne-am constatat pletele din ce în ce mai rare pe care dimineața am dori să le

Revedere „ploioasă”

„pieptănăm” cu amintiri, cu dureri și plăceri, cu „actualmente”.

Constatările se dovedesc morbide: și eu, și tu suferim. Bun. Iată multiplul comun: te-ai gândit câți suferim!? Și hai să vedem în România, în UE sau pe plan „globalizat”. Cercetarea necesită discernământ, dar și finanțe.

Ei bine, banii nu cad o dată cu ploaia, și nici nu se usucă, n-au miros, iar „valiza” o ia cel care e

liber să primească promisiuni mercantile de la păstori și de oi, și de „Euroi”.

De ce plâng „războinicii luminii” când dau de „întuneric”? Iată tâlcul: a lua înseamnă a și primi, iar a da ulterior, de la Dumnezeu, reprezintă un „dar”, dar nu înseamnă ceva ce orice mitor e capabil să priceapă, altfel nici mită n-ar da dacă ar pricepe mesajul deja hristic: „Porcul se întoarce la ce

varsă” - aviz îmbuibăților „Crăciunului”, cei care se îmbată cu mâncare și devin supraponderali „de țuică”, căci și lor li s-a spus: „Dă și celui ce nu are”, dar nu opulența de a „molfăi” cu gândul că oricum arunci spre „cineva” „ceva”.

Dar tot Ecleziasul a spus: „Vedeți, că vine demolarea, și de Bine și de rău, și ulterior vom vedea că lupul nu mai «latră», dar nici «oaia», ci păstorul care, o dată pierdută fiind aceasta, îi vinde mielul la piață, iar arvuna e dată ca danie.

▶ Iată prima poezie din ciclul „Unelte și inorogi” O să observați imediat că inorogii poetei au gust de zăpadă! „S-a obișnuit să depășească/ mereu linia continuă/ Locuiește într-o ceainărie/ unde întoarce mereu/ cheița ceasului de pe perete/ Avea câte un prieten/ la fiecare colț de stradă/ dar au ajuns cu toții în rai/ Cu cât lipsesc mai mulți oameni/ cu atât sufletul lui acoperă totul/ și începe să împrăstie/ un miros de mosc și lămâie/ Duhul acesta micșorează/ cruzimea ceasului/ cu mecanism demodat/ atent la vedeniile din somn/ pînă trec podul” („Curgere”)

Iată că am citat întreaga poezie care mi-a adus aminte de „La chanson d'un dadaïste/ qui avait dada o cœur/ fatiguait trop son moteur/ qui avait dada o cœur.”, dar aceste patru versuri nu scad cu nimic delicatețea poeziei, dimpotrivă. Acum ar trebui să fac un comentariu inteligent, dar mă abțin, pentru că poezia nu trebuie povestită, ea este emoție pură sau nu este nimic! Să mai citez o poezie: „Aezii privesc spațiul/ pînă devine concav/ madonele încep să se tîngue/ cu ochi rugători/ Sunetul harpei e doar/ o floare de carne/ strecurată într-o batistă

împăturită/ ca un trifoi în album/ Catedralele își strângulează/ turnurile stropite cu var și lumină/ incendiind noaptea/ pînă cînd se topește/ Iubitele dispar tot mai grăbite-n iatacuri/ să-și devoreze captura/ o dată cu visul mîntuitor” („Poetică”).

Ar trebui acum să citez poezia următoare „Blues” – „foc neclintit/ printre fluturii galbeni”. Sau „Clișee cu imagini”, cîntecul de lebadă al poetei Diana Trandafir! („nisipul trupului meu”). Toate poeziile au acel parfum indefinit al cuvintelor, ce sînt puse unele lîngă altele ca să redea emoția pură a talentatei poete. „Mîngîierile tale/ din casa de iederă”, „În atelierul de potcovit inorogi/ viscolul se topește/ cu pleoapele strînse/ și genunchii la gură”, „Există atîtea zăpezi/ din care să-ți faci un contur”, „În jurul gleznelor mele/ și în spațiul curb dintre noi”, „încăperile goale/ despărțite de lume”, „Din harpă pot răsări/ oricînd/ două răsuflări gemene/ ca două aripi de ceară”, „Era seară și apele verzi/ tresăltau deodată cu cerul”, „Dimineața miroase a măr fermecat/ și a libelulă hrănită cu smirn: Constantin Trandafir, poezia „Reduta” (pag. 42) ar trebui citată toată, penrtu că în ea s-a cuibărit

arta poetică a poetei!

„Vrei să găsești îngerul verde” – iată o culoare care apare obsedantă în poemele autoarei, și bine face, pentru că verdele este culoarea eternității. Și îi mai plac culorile roșu și galben (Gauguin). „Ia-mă la braț și plimbă-mi/ sufletul puțin”. „Mă îmbrac într-o piele de crin” („La est de Eva”)

Poezia „Pe plajă” este de o cantitate atît de delicată... încît trebuie să o citez toată: „Să ne întîlnim din nou/ unde ne-am iubit astă vară/ cu mîinile împlete/ topind șerpi între degete (iar o trimitere discretă, la „Thalasa” lui Macedonski!)/ și sorbind seceta/ odată cu nisipul clepsidrei// Trupurile încă puteau să mai strige/ atît de puternic/ încît să cutremure cerul// dar noi am tăcut”. „degetele ei lungi/ ca o jerbă albă de crizanteme” (Pe plajă”).

Și acum a un „Avertisment”! – „poligonul de tragere/ unde se sălbătesc stelele/ și se fac păsări de pradă”! Găsim mai încolo și „livada cu vișini” a lui Cehov! „Autumnală”, „Inocență”, „Anamneză”, „Sincronism”, „Fluiditate”, „Zbor”, și „Căldură mare”, ar trebui citate în întregime, dar deja am depășit măsura cu aceste minunății de poeme scrise cu sufletul și cu talent!

Versuri de dragoste de Luminița Amarie

NOAPTEA DĂRUIRII

S-au stins luminile
și cerul ne mângâie
trupurile ce se înflorează floral
(acropetal)

Cerul dragostea mea, cerul ne cunună
Și stelele îmi duc trena
(miri în carul mare)

Patul
nostru făcut din flori de mac,
salcâm și albăstrele
ne unește făcând din noi o istorie
(definitivi)

Mă privești
fulgerător
dorința gândului tău
a penetrat fiecare bătaie a inimii mele
(abis îmbrăcat în albastru)

Te rog stinge lumina
lăsa felinarele din gara asta părăsită
să ne mângâie
(ești gelos pe lumina ce-mi atinge porii)

Încet, calm, lin, vulcanic
suflul tău face rochia mea
să zboare pe aripile
fluturelui albastru
ce-mi păzea pântecul
(puntea de ceară)

Iubitul meu
făcut din ruga unei sfinte
la picioarele lui Dumnezeu,
ești frumos ca o duminică îmbrăcată
în plânsul unui prunc
(cast și pribeag)

Începe-mă din colțul în care Dumnezeu
și-a făcut casă
acolo te aștept
(în inima cerului)

Prinde-mă de brâu
și în vârtoarea unei făclii
ce arde în munții
care ți se zbat în tâmpile
sărută-mă!
(căprioara neagră se vrea femeie)

Astâmpără-ți setea,
șipotul izvorului
ne îndemnă la iubit,
pietrele ne dau binețe
(străpungi o domă)

Pe pielea mea
simt cum înfloresc crinii roz
pulsul meu e în tine
mă înalți
mă cobori
îți faci drum pe coapsa mea
(sunt o icoană)

Țipăt
zvâcnet
durere
geamătul unei feline
și bătaia inimii de greier
cel mai senzual început de suspin
(ritual carnal)

Febră
iederă pe pereții inimii
suntem o clipă unită
cu un singur destin
(apogeu milenar)

Fum de țigară vin sângieru
și umbre ce fac dragoste
proiectate
pe un cearceaf din curcubeul nopții
(sublimul facerii)

Liniște, doi ingeri se iubesc.

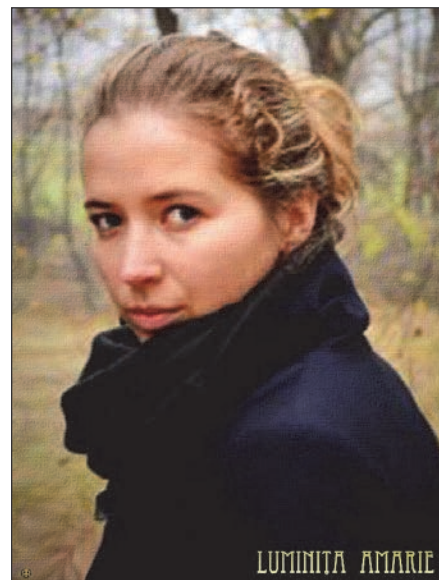
TUMULTUM SUFLETESC

Ni-s sufletele vraiste, de cărbune
Ne aruncăm în toate cu avânt
În pieptul nostru nuferi din tăciune
Răsar precum tăcerile-n cuvânt.

Cu dalta ne sculptăm din amintire
Cu stropi de apă vie ne-mbătam
Ne scriem dor de viață-n cimitire
Și-apoi în chinul vieții ne-necăm.

Te văd acum ca un copil de ceară
Ai ochi ca diamantele de rouă
Suspini din greu cerându-te în seară
Și-ai vrea să te îmbraci în apă nouă.

Iubitul meu, tu crezi în bunătate,

Hai, dar cu mine-n lumea nepătată
Înstrăinați să fim de răutate
Să ne iubim mereu ca niciodată.

Îndepărtați de lume, de haini
Să ne privească aștrii cum iubim
Durerilor să devenim străini
Și-apoi în curăție să murim.

Să nu ne poată-atinge-nșelăciunea
Ce mișună prin lume ca furnici
La candela luminii rugăciunea
Să o-implinim taină cu pași mici.

Tot răul lumii de noi să se mire
Ce-atingem în iubire să schimbăm
Să ne iubim cu patos în neștire
Apoi trăind iubirea să-nvățăm.

Altar pentru iubire să ne facem
Într-un cătun din flori și din pământ
În cântecul iubirii sfânt să zacem
La el să ne întorcem din mormânt.

Și nime' să ne știe, numai ingeri
Iar tu să mă iubești în necuvânt
Cuvintele să moară în atingeri
În patimi dulci să facem legământ.

Nici timpul, nici durerea, nici uitarea
În noi să nu-și găsească așternutul
Să adormim ca pruncii goi și marea
Ne fie și sfârșitul și-nceputul.

În mine să răsari și-apui mereu
Doar eu să-ți fiu un picur de lumină
Iubindu-te s-ajung la Dumnezeu
Și să-ți sărut mereu fruntea senină.

Cu ochii tăi eu să-mi astâmpăr setea
De gura mea să te îmbeți gustând
Vecia-n doi sfințindu-ne pecetea
Iubirea mea să fii tu, vieți la rând.

**Mihai Batog
Bujeniță**

Sensibilități congruente, dincolo de barierele lingvistice

Cu domnul Mario Castro Navarrete mă întâlnesc deseori prin „dulcele târg” fiind noi afiliați la mai multe asociații culturale care, spre lauda lor, chiar își merită numele, iar evenimentele organizate de acestea ne adună săptămânal sau chiar mai des spre o plăcută și cu folos întâlnire. Se lansează cărți, de multe ori chiar autori, se fac dezbateri pe teme literare și ne bucurăm de prezența unor oameni care sunt deja în circuitul valorilor culturale naționale și nu numai. Nu de puține ori fiind împreună cu noi și Varujan Vosganian, dar numai în calitate de scriitor iubitor de Iași, aflat în bune relații (aici ar putea fi chiar un mister știută fiind natura mai degrabă cârcotașă a breslei), cu unii dintre confrății ieșeni.

În toamna anului 2012 ne-am întâlnit în sediul revistei *Convorbiri Literare*, în biroul directorului Casian Maria Spiridon, cel care, împreună cu scriitorul gălățean Stelian Vicol puseseră la cale o mică sărbătorire prilejuită de intrarea lui Mario Castro Navarrete în selectul club al Scriitorilor Români (U.S.R.) Nu a lipsit nici un pahar de vin chilian, adus de Mario și am trăit cu toții, cred, un sentiment de minunată fraternitate cu poetul de peste mări (de fapt, ocean) și țări. Poate că în acest context a apărut

**Poetul Mario Castro Navarrete,
la o ședință a A.L.P.I.**

și ideea ca M.C.N. să facă parte și din Asociația Literară „Păstorel” Iași, a cărei activitate este orientată către creația literar-umoristică. Iar faptul că atunci, sau poate mai târziu, Mario a acceptat să devină membru al A.L.P.I. se înscrie în firescul faptelor deoarece el este nu numai un iubitor de umor, dar are și acel feeling absolut necesar pentru a gusta umorul și ironia de bună calitate, ba mai mult, fiind chiar o fire muclă, un om care știe să râdă și să savureze o poantă. Prin urmare, ulterior, a participat la toate activitățile Asociației captivând în scurt timp asistența cu felul său de a fi, dar și cu creațiile personale, traduceri, sau implicarea în dezbateri. Firesc, a urmat publicarea în revista Asociației, *Booklook*, dar și în alte reviste

cu care membrii Asociației colaborează. Tot aici la Casa Memorială Codreanu (vila Sonet), sediul activităților, pus la dispoziție cu mare generozitate de conducerea Muzeului Literaturii Române din Iași, a făcut și o lansare a celui mai recent volum de traduceri din poezia eminesciană. Am fost puțin triști doar atunci când a trebuit să plece pentru mai mult timp la familie, în Suedia.

Cum, un chilian din Iași are familia în Suedia, ne-am putea întreba? Da, pentru că și viața lui Mario Castro Navarrete este la fel de interesantă precum personajul. Pentru edificare citez un pasaj dintr-un articol apărut cu ceva timp înaintea:

...în 1970 va părăsi țara natală alături de peste un million de chileni, fugind efectiv în

Argentina, fiindcă venise la putere un președinte socialist de orientare nazistă. Peste trei ani va muri Peron și în Argentina va veni o putere care avea ca scop și prigonirea chilenilor refugiați aici. Avea 23 de ani în 1974, când s-a hotărât să ceară azil politic în România. Chiar de ziua mamei sale, Mario Castro Navarrete pășește pe pământ românesc. Va termina filozofia la universitatea ieșeană și, timp de 17 ani, va fi bibliotecar la Biblioteca Centrală Universitară din Iași. Imediat după Revoluția din 1989, Mario Castro Navarrete va fi profesor universitar la catedra de spaniolă a Universității « Al. I. Cuza » din Iași. Va crea un centru cultural chilian și va fi atașat cultural al statului Chile la București. Deși căsătorit cu o ieșeană, având împreună doi copii și neavând ce să reproșeze românilor care l-au adoptat ca pe unul de-al lor, în 1997 pleacă în Chile cu toată familia. După zece ani, în 2007, când România a intrat în Uniunea Europeană și se putea,

► de acum, mult mai ușor călători în spațiul european, s-au reîntors în România, unde se găsesc și azi. Mario Castro Navarrete ne consideră un popor primitiv, mereu s-a simțit ca acasă aici, iar toți din familia lui vorbesc românește, chiar și cel de-al treilea copil care s-a născut în Chile. A scrie și a vorbi în românește, spune Mario Castro Navarrete, e un lucru înălțător de frumos, dar a-i traduce pe români e un gest de respect și recunoștință din partea lui. Intellectual de rasă, poliglot, aproape «că nu știe câte limbi știe», sesizând valoarea literaturii noastre, a ajuns la concluzia că românii trebuie traduși. Și și-a asumat această sarcină de a traduce românii în spaniolă și invers, pe scriitorii de limbă spaniolă în românește. Unde circula pe glob, și circula mult, este adeptul înființării și folosirii rețelelor sociale într-o etică anume, aceea a reciprocității și pozitivității. Traducerile din română le-a pus, adesea, sub semnul nume-rologiei (7 poeți, 33 de poeți, 33 de poezii etc.). Când se hotărăște să traducă un autor, de regulă poeți, vrea să cunoască locul unde s-a născut și trăit poetul, valorile argotice ale zonei, sensul cuvintelor și, mai ales, își propune să fie cinstit și să redea corect echivalentul unui cuvânt sau sintagme, abandonând calea primitivă de traducere „cuvânt cu cu-

vânt”. Conform acestui crez de ordin deontologic al traducătorului, se apleacă asupra poezilor în viață, vii, cum îi place lui să spună adesea. Dintre clasici, l-a abordat pe Eminescu. S-a străduit să atingă perfecțiunea, mai ales să rezolve conflictul latent dintre sens și muzicalitate, să anuleze handicapul ca poetul nostru național să n-o fi scris și în altă limbă și știind că în spaniolă nu există un Eminescu tradus mulțumitor. Prima traducere a lui Eminescu a fost făcută în engleză, în preajma lui 1930, de către Sylvia Pankhurst, an în care traducătoarea va vizita și România. Era perioada interbelică, atunci când, o spun specialiștii în domeniu, limba română era generatoarea unor valențe performante de excepție. Nu se punea problema globalizării prin anglicizare a limbii române și, în consecință, nu se putea vorbi de o sterilizare a creativității. Au urmat și alte traduceri, cea mai actuală fiind Mihai Eminescu. „Poesii alese/Poesias escogidas” (Ed. Contact Internațional, 2012. Traducător: Mario Castro Navarrete). Faptul că Eminescu e tradus în spaniolă este un beneficiu, mai ales că alături de portugheză, chineză, hindusă și câteva limbi islamice, această limbă a rămas rezistentă la globalizare, concentrându-se asupra ei însăși, conservându-și vitalitatea și muzicalitatea ceea

ce este formidabil pentru versul eminescian. (Nicoleta Dabija, Lector Univ. Dr. al Universității "Apollonia" din Iași, directorul Agenției de Presă "Info Apollonia").

Este doar una din prezentările acestui poet nu numai adoptat de ieșeni, ci și iubit și prețuit de ei, unii fiindu-i chiar prieteni cu adevărat. Dar nu despre fascinanta personalitate a lui Mario vom discuta, ci mai mult despre opera sa poetică legată de traduceri din limba română. Poate cel mai important aspect al operei sale se referă la acel atât de discutat concept de: traduttore-traduttore cumva imposibil de evitat, dar în cazul de față puternic estompat, nu nepărat de perfectă înțelegere a limbii, ci mai ales de pătrunderea în intimitățile acestora (firesc pentru spaniolă și admirabil pentru română!), sesizarea jocului subtil al cuvintelor în context, muzicalitatea și nu în ultimul rând respectarea prozodiei. Greu, foarte greu, însă Mario Castro Navarrete cel care a stat în bibliotecă timp de șaptesprezece ani nu a fost un simplu distribuitor de carte ci un filosof care a pătruns tainele lor în ani de studiu și dedicație. Mai apoi a înțeles modul nostru de a fi, cu bunele și relele lui, fiind prieten, așa cum am mai spus, cu mulți scriitori ieșeni. Iar din truda acestor ani au ieșit volumele: Siete poetas de Iași, Rumania, Iași, ed. Feed Back, 2011; Din literatura chiliana

contemporană, Iași, ed. Opera Magna, 2011; Aceasta moarte care mă învie / trad. (Adi Cristi) Iași, ed. 24 ore, 2009 Ingerul meu/El ángel y yo/ trad. (Eleny Pendefunda, Iași, ed. Contact International, 2011

Poesii alese/ Poesias escogidas/ trad. (M.Eminescu), Iași, ed. Contact international, 2012; dar și colaborările cu diferite reviste de cultură precum: Convorbiri Literare (Iași), Oglinda Literara (Focșani), Feed back (Iași), Poesis (Satu Mare), Poesis (Iași), Baaadul (Bârlad), Contact International (Iași), Luceafărul (Botoșani), Rapsodia (Sibiu), Booklook (Iași) etc...

Firească realizarea, ne gândim, dacă luăm în seamă faptul că lui nu-i scapă sensurile ascunse, nici logica și nici profunzimile frazării poetice și reușește să le redea în traduceri în așa fel încât nimic din mesaj să nu se piardă. Și totuși, ce am putea spune pentru un om care nu cunoaște limba spaniolă, dar dorește să citească aceste poezii. Nimic mai simplu! Să le citească așa cum sunt și chiar dacă nu va înțelege nici un cuvânt (greu de presupus, totuși) va avea uimirea să constate că muzica versurilor îl va cuceri, că simte poezia așa cum este ea, în ritmul neafectat de noua rimă, apoi, uimit, se va putea întreba dacă nu cumva este vorba de un miracol. Da, așa este, iar acest miracol aparține poetului traducă- ►

La Cenacul „Artur Silvestri” din Cluj-Napoca

**Voichița
Pălăcean-Vereș**

Joi, 30 mai 2013, la Cercul Militar Cluj, a avut loc ședința lunară a Cenaclului „Artur Silvestri” al Ligii Scriitorilor Români, sub conducerea doamnei prof. Antonia Bodea.

Punctul central l-a constituit lansarea volumului „Experimentul cu băieți răi”, semnat de Vasile Gh. Pascal, apărut de curând la Editura „Napoca Nova”. Au vorbit despre carte și despre autor: Antonia Bodea, Voichița Pălăcean-Vereș,

Iulian Patca, Ion Constantinescu, Ioan Benche, Lola Țâmbrescu, Vasile B. Gădălin, Eugen Coța, precum și semnatul volumului.

Doamna Virginia Paraschiv din Baia Mare a prezentat două reviste ale diasporei românești, recent apărute, „Onix” și „Itaca”, editate prin grija Centrului de Excelență de la Dublin, iar maramureșeanul Mihai Ganea a realizat un sensibil recital muzical-poetic. Revista „Între Chetri”, apărută la Scheii Brașovului, a fost prezentată de către Lică Pascal.

► tor. Fiindcă Mario Castro Navarrete nu este doar un traducător de excepție ci și un poet a cărui fibră intimă vibrează la modul înalt împreună cu ideea exprimată în cuvântul purtător de muzică interioară, așa cum am putea defini, fără nici o pretenție, poezia.

Iar pentru a fi mai convingător, voi recurge la câteva versuri traduse din Eminescu: „E un lung /Prilej pentru durere,/Căci mii de lacrimi nu-i ajung/Și tot mai

multe cere./De-un semn în treacăt de la ea/El suflul ți-l leagă,/Încât să n-o mai poți uita/Viața ta întreagă”. (CE E AMORUL?)

„Es un gran/motivo para sufrir,/Miles de lágrimas no bastan/al quererlas siempre pedir/De ella basta una señal/Y Él su Alma entrega,/Que no olvidarás como tal/Tu vida entera”. (¿QUE ES EL AMOR?) Poesii alese-Poesias escogidas; Iași 2012; ed. Contact Internațional.

Dar mai este un lucru

Iulia Patca a distribuit ultimul număr al revistei „Agora literară” (nr. VI, iunie 2013) și punctat câteva dintre proiectele de viitor ale Filialei Cluj a LSR.

Poeții Alin Cucuruzan și Ovidiu Vasile au vorbit despre eflorescența fenomenului liric pe internet și despre lansarea lor de carte ce a avut loc recent la București.

Epigramistul Eugen Albu a vorbit despre o creație poetică a lui Romulus Vulpescu, iar Luciana Vlad a citit un eseu despre fericire, replica fiindu-i dată, în versuri, de către decanul de vârstă al cenaclului, Ioan Henea.

Următoarea ședință a Cenaclului „Artur Silvestri” se va desfășura joi, 27 iunie 2013.

demn de toată admirația. Prin efortul său, grație și talentului, Mario Castro Navarrete scoate creația poetică a limbii române dintr-un areal lingvistic relativ redus, aproximativ treizeci de milioane de vorbitori pe întregul mapamond, plasând-o într-un alt areal, mult mai vast, de peste cinci sute de milioane de cititori. Și cum cele două limbi au un substrat comun iar folosirea lor creează, obligatoriu, similitudini de sensibilități și afectivități, putem

spune că asistăm la un interesant început al unui fenomen de intersectare mai pronunțată a poeziei din cele două spații lingvistice. Fără îndoială, în timp, cu un dublu sens și cu un câștig important pentru cele două culturi.

Astfel Mario Castro Navarrete devine un deschizător de drumuri, lucru deloc ușor și nici la îndemâna oricui, iar pentru aceasta cuvintele noastră de mulțumire sunt întotdeauna prea puține.

Marina Glodici

Un fenomen care m-a intrigat încă din copilărie, a fost dorința oamenilor de a parveni, de a ocupa un loc de frunte în societate, fie că sunt sau nu capabili de așa ceva. O categorie, dintre ei, este cea care, în snobismul nemărginit, crede că avuția le poate aduce titlul și de aceea, fac tot posibilul, să se îmbogățească. Alții urmează școli înalte, dar din păcate stau prost cu formarea caracterului și degeaba câștigă vreun statut, tot nu pot fi niciodată baza societății. Deoarece, banii, școlile înalte nu sunt o garanție că cineva este nobil, ci doar caracterul său.

Desigur că, educația școlară este un lucru cât se poate de necesar și am toată considerația pentru ea. Nici averea câștigată cinstit nu e un lucru rău, bineînțeles. Totul e să nu iubești banii, deci să nu fii meschin și îngâmfat dacă ai obținut licențe sau pe scurt, te-ai specializat în anumite domenii. „A fi domn e o nămplare, a fi om e lucru mare”, auzim mereu, spunându-se la noi, la români. Și așa este. Uneori, o conjunctură a făcut ca cineva să ocupe un loc mai înalt pe scara ierarhică și ea trebuie transformată în oportunitatea de a face cât mai mult bine celor din jur. Omul cu cât e mai cult și mai citit cu atât e mai modest și mai bun. Întotdeauna cei parveniți îi recunoști după aroganța cu care îi

Statut, poziție socială, noblețe

tratează pe cei din jur și indiferența față de nevoile și problemele lor. Respectul față de sine și față de ceilalți înseamnă onoare. Iată, poziția socială care aduce cinstea după care tânjesc foarte mulți să o primească!

Ereditatea, poate dăruie titluri, bani, statut, dar nu și caracter. Pentru cel din urmă „titlu” trebuie să asculți de principiile de viață dobândite și să duci o viață exemplară, indiferent de împrejurările vieții. Tu să rămâi fidel nu numai principiilor, dar în primul rând celui care te-a educat în acest sens. În societatea românească, pe timpul comunismului, s-au desființat clasele sociale, așadar, s-au instituit, ca fiind, valoarea de bază omul, cel puțin teoretic și egalitatea în drepturi, „ca având parte egală fiecare”, cum spunea poetul Eminescu. Însă, orice societate care se bazează pe vorbe în vânt și nu pe o educație aleasă și profundă și îl exclude pe Dumnezeu, eșuează. Asta s-a dovedit în timp. Într-o zi, cineva era foarte necăjit deoarece are o pregătire școlară superioară și ocupă un loc mult mai neimportant decât ar merita și se plângea că îi e foarte jenă. I-am spus că, jenă și rușine ar trebui să le fie celor care ocupa locu-

rile în mod nedrept și nu sunt competenți pentru ele. A munci și a duce o viață cinstită, a fi un om independent în societate, este cea mai onorabilă poziție socială.

Referindu-mă, acum, la noblețe, aceasta ar avea două conotații, cea ereditară, ca titlu dobândit din familie, și cea sufletească, ca și caracter. Noblețea este o atitudine, o însușire morală superioară, de distincție și eleganță, trăsătură de generozitate, statornicie, care necesită o corelație între poziție socială și comportament.

Pastorul Richard Wurmbbrand susținea în lucrările sale că omul este ca o plantă. Dacă nu trăiește într-un mediu adecvat nu se poate dezvolta. La fel și oamenii. Se grupează după anumite criterii: cultură, profesie, rang, afinități comune și altele. Fiecare persoană are dreptul să trăiască într-un mediu sănătos în care să se poate bucura și manifesta, având același sistem de valori cu cei din societatea care i se potrivește. Dumnezeu a hotărât în ce familie trebuie să ne naștem, așadar nu e nimeni vinovat de originea lui. Dar există o vorbă în popor și anume că: „Familia ți-o dă Dumnezeu, prietenii ți-i alegi tu!”.

De-alungul anilor, am

avut parte, ca, dealtfel, oricine, de reacții din partea unor persoane, că vorba cuiva înțelept, cu cât ajungi mai cunoscut și faci ceva în societate, cu atât dorința unora de a te înjosi și a te controla se întetășește. Și așa a fost și în cazul meu, dar cred că și în al multora care vor citi aceste rânduri. Chiar zilele trecute, mi-a transmis cineva, mai voalat, să cam tac, deoarece nu trebuie să uit de unde am plecat. Hm! Da. Am plecat de la un copil ateu (ce-am fost) și am ajuns un om credincios și dedicat! Da, aici am ajuns! Glorie, Liderului meu care m-a educat și m-a susținut! De aceea I-am rămas fidelă și îi voi rămânea până la sfârșit. Știți cine este? Domnul Isus Hristos! Domnul Domnilor și Regele regilor, care nu poate fi mituit și mințit și care este cu adevărat nobil în toate privințele și are cea mai înaltă poziție socială din universul întreg. Știți cine sunt eu? Un om răscumpărat prin jertfa Lui, de sub puterea păcatului și a răutății... Liber și fericit! Nu alerg după nimic ce este deșert, ci după ceea ce este veșnic. Aceasta este zestre

► Această este zestre

► Încred în Dumnezeu: viața veșnică. Am dragostea de oameni înveșmântată în suflet și de aceea doresc ca toți să fim nobili! Știți cum? Haideți la Domnul Isus Hristos, el vă va da o nouă ereditate spirituală. Și potrivit lui Oswald Chambers, toți vom construi castele spirituale care vor avea temelii puternice pe Cuvântul Lui Dumnezeu, care conține toate principiile pe care trebuie să le posedez un adevărat nobil. Dacă le vom respecta prin credință și perseverență, vom afla și vom ști care este scopul vieții pe pământ. Atunci vom avea un comportament plin de generozitate față de toți oamenii, fie că avem sau nu vreo afinitate naturală. Vom rămâne statornici în hotărârile noastre de a fi drepti și corecți, așa cum le stă bine tuturor celor care se pretind a fi nobili sau educați ori credincioși zeloși. Vom fi ca și niște clădiri durabile care nu se prăbușesc atunci când vin suvoalele presiunilor lumii, sau când bat vânturile răutăților ori ne atacă vreo tentativă nedreaptă.

„Așa a vorbit Domnul Oștirilor (adică Domnul Isus Hristos): „Faceți cu adevărat dreptate și purtați-vă cu bunătate și îndurare unul față de altul. Nu asupriți pe văduvă și pe orfan, nici pe străin și pe sărac și niciunul să nu gândească rău în inima lui împotriva fratelui său”. (Zaharia capitolul 7 versetele 9 și 10). Iată, ce înseamnă să fii nobil!

Citate celebre

Selecție de Jimmy Ragdoll

„La ce lucrez acum? Îmi pregătesc remarcile spontane.” Winston Churchill (1874-1965), prim-ministru englez

„Este mult mai ușor să te lupți pentru niște principii decât să trăiești după ele.” Alfred Adler (1870-1937), doctor și psiholog austriac

„Ca să vinzi un lucru, spune-i unei femei că e un chilipir. Iar unui bărbat - că e deductibil.” Earl Wilson (1907-1987), jurnalist american

„Sunt trei căi ca să te ruinezi: femei, jocuri de noroc și specialiști. Cu femeile e cel mai plăcut, cu jocurile de noroc e cel mai rapid, iar cu specialiștii e cel mai sigur. Georges Pompidou, om politic francez

„Cunoscut: o persoană pe care o cunoaștem suficient de bine ca să-i cerem bani cu împrumut, dar nu într-atât de bine încât să-i dăm bani cu împrumut. Indică un grad de prietenie considerat superficial, când subiectul este sărac și obscur, însă intim - când este bogat și celebru.” Ambrose Bierce (1842-1914), scriitor satiric american

„Am urmat un curs de citire rapidă și am reușit să termin „Război și pace” în 20 de minute. Este vorba despre Rusia.” Woody Allen (1935-), regizor american

„Vreau un bărbat care să fie bun și înțeleghător. Cer oare prea mult de la un milionar?” Zsa Zsa Gabor (1917-), actriță americană

„Indiferent ce lucru fac, femeile trebuie să-l facă de două ori mai bine decât bărbații pentru a fi luate în seamă. Din fericire, asta nu e greu deloc.” Charlotte Whitton (1896-1975), primar al orașului Ottawa

„Secretul unei căsnicii fericite continuă să rămână un secret.” Henry Youngman (1906-1998), violonist englez

„Nu judeca un om după hainele sale. Judecă-l după ale soției sale.” Thomas R. Dewar (1864-1930), om de afaceri scoțian

„Trebuie să te menții în formă. Bunica mea, când a împlinit 60 de ani, a început să meargă zilnic pe jos câte 5 mile. Acum are 97 de ani. Din păcate, nimeni nu știe pe unde este.” Ellen DeGeneres (1958-), actriță americană

„Omul este singura creatură care refuză să fie ceea ce este.” Albert Camus (1913-1960), scriitor, filozof și jurnalist francez

„Progresul tehnologic n-a făcut decât să ne înzes-treze cu mijloace mai eficiente pentru a regresa.” Aldous Huxley (1894-1963), scriitor englez

„Un studiu cuprinzător realizat de Poliție arată că nicio femeie nu și-a împușcat soțul în timp ce acesta spăla vasele.” Earl Wilson (1907-1987), jurnalist american

„Niciodată în viață n-am învățat ceva de la o persoană care a fost de acord cu mine.” Dudley Field Malone, avocat american

„Oamenii raționali încearcă să se adapteze lumii înconjurătoare. Oamenii iraționali încearcă să adapteze lumea înconjurătoare la ei înșiși. Este clar, deci, că schimbarea lumii nu poate veni decât de la oamenii iraționali.” George Bernard Shaw, dramaturg irlandez

„Alături de fiecare om de succes se află o femeie care spune că nu are cu ce să se îmbrace.” James Stewart, actor american

„Visul american este să faci bani și să reușești în viață. Visul italian este să te naști cu un tată bogat.” Matteo Molinari, actor și publicist italian

„Banii nu aduc fericirea. Dar fiecare vrea să se convingă de asta pe cont pro-

priu.” Zig Ziglar, publicist american

„Angajații care muncesc stând jos sunt mult mai bine plătiți decât angajații care muncesc în picioare.” Ogden Nash, poet american

„În ziua de azi unii oameni au pretenția ca ușile unor oportunități senzaționale să se deschidă cu telecomanda.” M. Charles Wheeler, jurnalist englez

„Ignorant este cineva care nu știe un lucru pe care tu tocmai l-ai aflat.” Jim Backus, actor american

„Nu uit niciodată un chip, dar în cazul tău aș face bucurios o excepție.” Groucho Marx, actor american

„Ficțiunea este obligată să țină seama de posibilitățile existente. Adevărul - nu.” Mark Twain, scriitor american

„Încrederea este acel sentiment pe care îl ai înaintea de a înțelege exact cum se prezintă problema.” Anonim

„Diferența dintre ficțiune și realitate? Ficțiunea are sens.” Tom Clancy, scriitor american

„Persoana care știe va avea întotdeauna o slujbă. Iar persoana care nu știe va fi întotdeauna șeful primei.” Diane Ravitch, profesor american

„E greu să accepți o critică, mai ales atunci când ea vine din partea unui prieten, a unei rude, a unei cunoștințe sau a unui străin.” Franklin P. Jones - Unfortunately, the identity of Franklin P. Jones is not clear

„Să stai degeaba pe fața pământului nu costă nimic și, în plus, beneficiezi gratuit, în fiecare an, de o călătorie în jurul Soarelui.” Ashleigh Brilliant, caricaturist englez

„Lumea este împărțită în oameni care fac lucruri mărețe și în oameni care își atribuie meritele. Încearcă să faci parte din prima categorie - concurența este infinit mai redusă.” Dwight Morrow, diplomat american

Elisabeta Iosif

Când „toate își au vremea lor și fiecare lucru de sub ceruri își are ceasul lui”, precum spunea Eclesiastul, se întâmplă, ca ceva, să declanșeze acea acțiune, care devine o necesitate de eliberare de teamă, pentru a face, încă o dată, să fie auzite vocile femeilor în mijlocul „Cetății europene” - Paris. Se elibera astfel, ceața cuprinsă sub povara complexelor, întorcându-ne la lucrurile care dau valoare vieții, precum munca, iubirea, datoria de a arăta cine suntem.

Așa s-a întâmplat în ultima decadă a lunii mai, 2013, când la întâlnirea de la Paris la „Maison d'Europe et d'Orient”, s-au auzit, timp de câteva zile vocile unor personalități feminine românești, sub genericul Programului finanțat de Comisia europeană „Fem'21 – Voix et voies des femmes en Europe”. Proiectul „Fem.Eu'21” este derulat și condus de scriitoarea și jurnalista Georgeta Adam, președinte ARIATNA, în colaborare cu Asociația Connexion Roumanie (președinte, Cătălina Voican – Franța) și cu „Asociația Societatea Româncă”, (președinte, Ionela Flood, Anglia). Ca jurnaliste, ne interesa activitatea unei instituții din media franceză iar Cătălina Voican (Franța) împreună cu Robert Adam (Bruxelles) au avut o idee meritorie, de a vizita o televiziune franceză –

Paris pentru șase zile, Paris pentru totdeauna

TVF-3. O zi de neuitat, urmărind în direct și o emisiune de știri de o oră, într-un studio cu design modern, o emisiune complexă, cu transmisii în direct ale corespondenților din diferite zone ale Franței, avându-l la pupitrul regizoral (cu tehnică de ultimă oră), pe gazda noastră la TVF-3, Doru Ilie.

Programul desfășurat în sala de la „Maison d'Europe et d'Orient”, a cuprins o serie de comunicări susținute de Georgeta Adam (România), Cristina Hermeziu (Franța), Marina Roman (România), Cătălina Voican (Franța), Elisabeta Iosif (România), Mari- neta Pop Câmpeanu

(Franța), Adelina Tocitu (România), Ion Adam (România), Ionela Flood (Anglia), Theodora Fîntînar (România), Agripina Grigore (România), Marilena Chiriță (România), Valeria Morărescu-Adria (România), Georgeta Adam subliniind, în final, contribuția feminină a mediei românești și arătând auditoriului câteva linii strategice internaționale. S-au atribuit premii „Fem'21” câtorva participante, pentru carte, creativitate, voluntariat, teatru și jurnalism de excepție, despre care vom vorbi cu altă ocazie. Meritorie a fost și activitatea expozițională, cu pictură (Ionela Flood, Anglia), Adrian Rațiu și

Alexandru Găină, ilustrând multiculturalismul creației feminine (grafică, pălării de epocă, costume populare) iar Erhan Turgut (Franța) a prezentat Antologia „Vocile femeilor” realizată în Editura Turquoise.

„Primăvară în iarnă”

Așa titrau jurnalele de actualități franceze, acele zile de mai, în care am străbătut Parisul în lung și-n lat, câțiva km zilnic pe ploaie și vânt, sub gheața temperaturilor nordice. Niciodată, în cele patru vizite, nu am văzut Parisul sub asaltul apei curgătoare din norii vineții, turiști sau localnici cu umbrelele întoarse pe dos de vântul năprasnic, cu temperatura sub 10°C. La București erau 30°C. Și mi-am zis atunci: tot mai bine-i în „Micul Paris”.

Patru ore de calm! S-a întâmplat, ca prin minune, în ultima zi, pentru câteva ore ale dimineții, cerul să închidă porțile „potopului”. Am vrut să profităm și am pornit spre Atelierul lui Brâncuși. Se deschidea la ora 14... Și pentru că ne propuseam să ajungem și la una dintre „cafenelele literare” cu tradiție ale Parisului am plecat spre Saint-Germain-des-Pres.

Dacă doriți să savurați o cafea într-un loc preferat de Hemingway, Gide, Malraux, poposiți într-una dintre cele mai vechi cafenele literare, cu tradiție și semnificație, care și-a luat numele de la o piesă de teatru, populară ►

► pe la 1800: „Les Deux Magots”. Aici, Jean Paul Sartre se instala timp de 10 ore împreună cu Simone de Beauvoir și scriau. În acel habitat literar se înscria pe terasă și Hemingway. În 1933, după ce Andre Malraux a primit prestigiosul premiu Goncourt, un grup entuziast a decis să le dea scriitorilor talentați premiul Deux Magots, în această renumită cafenea literară la care veneau și unii dintre cei mai controversați artiști, scriitori, intelectuali.

În acel climat de eleganță și de rafinament au poposit mai târziu, Jorg Luis Borges, Moravia și Umberto Eco. După 1989, Les Deux Magots se instalează și în inima orașului Tokio, onorând scriitorii și cultura cu premii, în Centru cultural Bunkamura, sub formă de Cafe-restaurant iar proiectul azi este studiat în alte locuri ale lumii, în orașe diferite ca Shanghai, Montreal, Dubai.

Privit ca un spațiu protector, modelul cafenelelor literare, (răspândit și în alte orașe europene, încă din secolul trecut) aduce o semnificație aparte în lumea literară. Acel interior închis în mijlocul orașului și totuși deschis, ne apare ca un loc cosmopolit prin care circulau veștile, uneori se comentau „punându-se sare și piper”, se citeau revistele vremii, circulau noutățile politice sau literare.

Am trăit o oră de eternitate, închisă într-o palmă de loc. Avem nevoie de timp pentru a ne aminti, pentru a visa în asemenea spații, atingând trecutul pentru a privi în viitor. Nu ne trebuie decât o rază de lumină a dimineții, un zâmbet proaspăt al pământului și o mare de admirație în tăcere. Și să ne spunem, precum Fr. Nietzsche că „Marile experiențe le trăim în momente de tăcere”, în fața trecutului exemplar. Având înțelepciunea de a face diferența. Înțelepciune pentru mileniul 3.

Cine zâmbeste frumos, gândește frumos. Cine gândește frumos, trăiește frumos. Cine trăiește frumos, merge în paradis.

Dacă vrei să zâmbesti frumos, folosește excelentele servicii ale cabinetului stomatologic S.C. MAGDENTAL S.R.L.

MAGDENTAL

Calea Câmpulung, bl. 33, sc. A, PARTER (vis-a-vis de Benzinăria Claudia)
Telefon: 0729 837 187 • E-mail: magdamariaiancu@yahoo.com

Căsătorie.

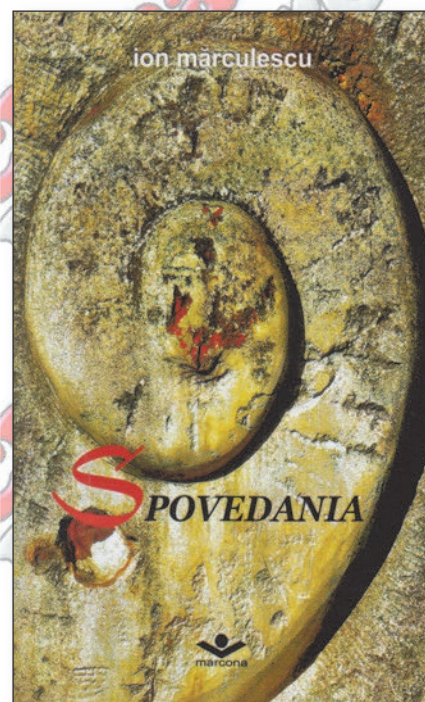
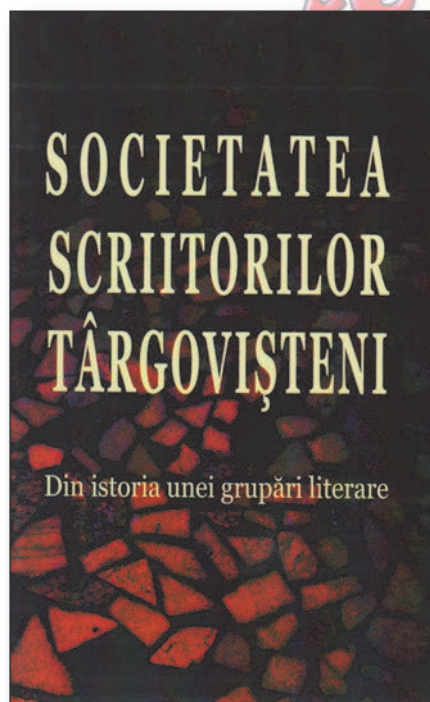
Un tinăr inteligent, oficer în rezervă, etate 29 ani, cu un venit fix anual de 3000 cor., avere privată 6000 cor. și va moșteni 10—15 mii coroane, în lipsa cunoștinței pe această cale își caută **soția vieții**. Caută o Româncă frumoasă, cultă, vieață nepătată, gospodară, fără caprițuri și pretensiuni, căreia-i place vieața la țeară și posedă în număr 6000 coroane, precum și mobile pentru 4 odăi.

163 2—2

Recerință principală: cât de puțin se știe căsnici pianul, dar' cu atât mai bine învârti lingura la foc. Numai ofertele la cari sunt alăturate și posa vor fi luate în considerare. Cel mai profund secret se asigură.

Ofertele sunt a se adresa la administrația acestei foi sub deviza „Ce agonisește bărbatul femeia se știe crucea”.

MICĂ PUBLICITATE - 1909 - BUCUREȘTI

Cărți noi în biblioteca revistei Climate literare

